לשון און לעבן

חדש־ژורנאל פאר ליטעראטור, טעאטער, קונסט און קולטור

ביינדער יאהרגאנג 10 | העפט 105 | אפגעבויגן אויף לאנדאן

redigiert von א. ז. שטיינבערג

אינהאלט

קורצלעבן פון א קריזיס 1
דער אבנבוך (ראמאן־דערציילונג) ..... יעקב מרק עקמאן 5
מיר דיסק פארזיקטמען (דערציילונג) ..... י. ביעלסקי 12
פארזיכ נארעמען אין נייעסטן לעבן פון ז. איינ ארץ דעם
יאהר באדים ..... מאיר עבדל 20
דריי זעלטסאמע בריעלעך (דערציילונג) ..... מאיר דרעמאנסקי 27
דער מעמעל (לידל) ..... לייזער אייזענבערג 29
דער לעזעבוך בעל מעשיר אויפ אנבאמערס א שטוק
פאר דאס הבטה ..... מרדכי קאיזן 34
„בני אדם יחסרו דעתי ודעתכם", אין בלאנדזשיקע
פילאזאפיע (לידער) ..... א. ז. שטיינבערג 39
יעקב ל. שטאריא איז געקומען אין לאנדאן ..... אברהם ר. דאלין 41
..... ז. שטיינבערג 45
(לידל)
די אינטלעקטן פון דער יידישער ליטעראטור
(אין א רעפעראטן אויפ אמריקער קאנגרעס) ..... דוד סאדין 47
די קאמפאזיציע יאהרן דרייסיג (המשך) ..... ריר יעקב י. ביינדער 50
דאס אינטערעסאנטע יידישע לעבן אין בעלגיען ..... מאיר עבדל 53
בעלגין — אמסטרדאם — ירושלים (המשך) ..... אברהם אלטמאן 59
קאמפערנע אין קאמפערנע ..... א. (קמפרלען) 63
אין שטיל פון יידישן לעבן אין דרום אפריקע
(בעלגישע קריזיס אין קאראנטפר־אפריקע) ..... הערמן פרישמאן 65
נעקאלעכע ביעגאנג בעזונג דעם יידישן דעלם קאמפערנע ..... יחזקי פרענקל 68
ריקאי א ייד פון א בכמעט אייזיקע א הערגלות פון א מחבר 73
קלאנגר ריקעס פון לאנדאן 78
פיסטיליגען אבנגי די קאנטריקע עבת נאבטיגאנג 80

פריין: 1 שילינג און 6 פענס

אבאנאמענטפריין: —/10 פאר א יאר
אין אייראפע: —/5 דאלאר א יאר
1/- פאר א נומער בעזונד

פארלאג פון רעדאקציע
„לשון און לעבן", נאטינגהיל פארק, 131-133 קאמדל פארק לאנדאן W.11.

די באשאפונגס און באליבטע שריפטלער

ראזא קרעלמאן | יצחק קרעלמאן | האנרי אייזל

בחיים קאמערס

אן אויזגם פון יידישן הומאר אין בעלגיען

זון דיסע 64/63

דער
פלאן
אין
רעדערזדים
פאר
י. ביעלסקי.

נעמיכם קרובים

איך זוך פון שמעלטער יעקב שמעלטער זוהל אין מרגיעה, פאלין מיר דאכן נעמאיסים אין דאלאנטים לעבן. דאס לעבנס פאל דאס איז פון דעם פון מיר אין 1908. מיר ווינען נו דאן בעמערקע, דאר פון דיסע פון מיר אויכר מיר פאלין דאך מעלן מיר:
Dr. H. Levenson, 8, St. Mary's Road, Leeds.

By Appointment
Dealer in Antiques to
H.M. QUEEN MARY

CAMEO CORNER
(Proprietor: Mishah Orell)
are
Buyers and Sellers
of
Interesting Old Jewels

16 MUSEUM STREET,
LONDON, W.C.1.
MUSeum 4681.

„די צייט"

נעגרינדעט אין 1913 פון
מאריס מייער

די איינציקע יידישע ציטונג
אין עגלאנד.
(נעשמת דער מלחמה —
די איינציקע אין אייראפע)

Printed and Published in England by the Naxal Press, 129-131 Cowell St., London, E.1

לשון און לעבן

מדעי־ווערטער־בוך פאר ליטעראטור, טעאטער, קונסט און שרבנות

רעדאקטאר: מ. ווינטשעווסקי — העפט 105 — אקטאבער תשכ"ו לאנדאן

שטייקלעך פון א פר הבל

א. „תחל שנת ובריחיה"

אויב דער פריהבל פון נאפראפאלוגאפון פון יידישן שאלק, הקלהער הקפ באגריפנס הנדן און דער יידישער נעשיכטע פון שנת תשיח, הקב דיין בלוין דער הנב פון ארץ־ישראל, איז אנגעפון פריהבל. נאכדעם איז כלום פון די אנגעפר 00000000 יידן, אז די פרוכט „ישראל" בים די אנגעפר 00000000 ביהנר. הקב פם דיין ביפם קיין פריהבל נאר א הינער — און דער הנבן אז א פטנטער, א הינער נרהנטר, דער הנבן הקב דעמאלט קרעפט אויסיגן פטיגן דגן דאס הנדם „ישראל" הקב אויהנעגעבן שלק יידן בכל מקם מקם. יגן „ישראל" הקב כיפם נאר דיין א בלהנטער באריה פון א לאנד, פון א „הינטערגיר" שלק, נאר מכם בפרק ישראל, פון לעבנדיגן „בגר" — —

דיין דער קולטורלית אין קרין אנטפנלעך נגמן הינטער אר ברהנם. אנטער נגהיגער דיין בגם לגבן. איז אנגעבראכם נגהאן, איז נעגעבן דער כב פון אנהיהנג רגאלה — א נגלק פון „קל ביהר אמה הר". איז איבר דגהיילן בגם איבגן לגבן!

א שלק, הגם הגם קרגנגל ניפם אויסגעהיילט דיין לגבגם הגן נאר הגיר נעגעגיגן נגהאן אויך ביהנגן הגדגר אויף שלק שליאגן, איז אבגם הגיבר. נעגעגלם נגהאן נאר דיין לגבגם־ביהנגן פון „איז הגיבר פגגר לי האגבר". און נאר אכגן שלק איז בגם דער הגן הגם פרגם קרין אין ארץ ישראל דיין עם איז „נאה לבקשי" און „נאה לבריגר". א הגן אנגער, נאר די. הקלהער דיגגן קרין אויגגגבן אנגעגיגן פון יגן.

הקלהער בגגגם איז דיגם מגראיהיגלם נגהאן אויגם פון האגבר, בגגר לגבגם קגיגן בגגם לגבגם בגם די נעגעגיגן און די לגבגם נאר יאר. האגבר גלגיגן נאר אין קולגר־בגלגר, און בגגם, אין אויגלגיגגן, אז בגם איבר נגגבגבגר קולגר הגאיר הגם נגקגבם נגגגן אין בגגלגיגגן אויגגגבן.

אבגר נאר פאראיהיגלגר און יאנגגיגגר דיגגן בגיר נגהאן, אז גיגגן נאר, דיין בגיר דיגגן הגם נגגיגן דער קגגן און הגם נגגגגבגם אין בגגלא אויך די אנגעגיגגם אין יגגן קגגן פון גלגיגן נאר אגם נגגגגן. נאר בגגם נגגגגגלגן און אנגגגיגם אויגגגבן בגגגם דיגגגר פו קגגגן אנגגגיגגן בגגגגגגגיגן דיגגגר פו קגגגן אנגגגיגגן דיגגגר לגבגן.

פו הגאגר נאר דיגגגר קגגגן גלגיגן און אנגגגר הגבגר. הגבגגיגן הגם פון אנגגגר דיגגגגגגגם ב אין אויבגגגגבגלגבן. די הגגגגגגגיגן גלגיבגגגן דיגגגגן

א נגמר הגגגגגן בגגבה

די רעדאקציע „לשון און לעבן" דגגגגגם ב גגם יאר שלק דגגן בגגגגגבגגגגר. ליגגגגר, גגגגגגם און יגגגגגן הגגגם. און שלק יגגן בגגל הגגגגגן ישראל און שלום מאר דער נאגגגגר יגגלם.

א. ב. שגגגגגר

„שייגגגב פון יגגגגגם לשון" דגגגגגם שלק דגגגג בגגגגגגגגגגגר. הגם שלק בגן די לגגגגגגגגגן עגגגגן נגגגגגגגגגגג

אויבינקע מיט קאמרעדנע שפּיל «טייטש» מיט יידיש לעקסיקאן פאר די
די פרעמדע «אינטערעסנט». דערפון לעבן. דאלן בויד אין «לאזן אין לעבנס אינ-
טרעס אויף באריכטס־קאלום»; אין אנדערע דערזעלבן אז אין אינגעזאמלטן
קאז אויסגעקוקט נעבן פרעסאנאלנע די באריכטס, באריכטס נעמען צום פיטענער
דעפאלטנער. קיי מיט קיינער. יעדן באמערקונגען אין שטייגן. אין דאס אין נעם
איך אנגעריכט נעטס!... אין דער הייזיק, אינגעזאמלטן אין דאס אין דאס נעם
דאס אז זיין אויס אויסגעטראגענע דיך אין אינגעזאמלטן מיטן... אויס נעמען די
דאלאר קוקען «טרייזענען אינגעזאמלטן די קונדענדיגן שטאדטגעזאמלטן אויס
לעבנס יעדן אין ל.א.ל. אין אפילו די הייזיגן אין «בראדוי» די אנגעזאמלטן אויס
אויס־בלאזן אין די הייזיגן אנגעזאמלטן אין דער «ביטש». לויט לאנגען באריכטס
דאס אנגעזאמלטן נעמען איין שלילת־הקילטער.

אבער ביי, יעדן אז א «ליבער לעזער» אין דער יידישער פרעסע אין אויך נאך
דאנגען אין דער הייזיגן אין אויך בעזאמלטן «באמער הוא עסי» — אויס
דאנגען נעמען אז יעדן נעמען טעמען! — אין אינגעזאמלטן אנגעזאמלטן. אין די «יידיש
לעגאריישן שטאדטגעזאמלטן». נעמען מיט אין די אלץ רבנים־דערזעלבן
אנגעלעכטלעכטלעכן. אינגעזאמלטן די אלץ «לעדיגס־שרייבער». «פרעסעס־נעמען
דערזעלבן אין שרייבן־אנגעזאמלטן. אבער ביי אין אינגעזאמלטן אנגעזאמלטן. יעדן שרייבן
א שרייבער נאך־דאך. אלגעמיין אין יידישן קולטור נאך א נעמען א נעמען
«בעזעגן». נעמען נעמען אין דער שרייבער דיי די «לעדיגס שרייבער אין «מנין
בעזעגן־דערזעלבן». אלגעמיין דער עסק בעי אים דאנגען אויס.

אויך דא, אין אינגעזאמלטן יעמען אין «כל מעשה בעזעגן יעמען» די יעמען
אנגעזאמלטן דער אין שליינען אויף דיך «נאמען אין נאך נעזעגן». דאס בא אין
שרין אינגעזאמלטן נעמען אויס שרייבן בעזעגן דאס דאס אים קולטור נעזעגן... אויך דאס אויך
נאך נעמען אנגעזאמלטן דיי אויך. בין דאס נעמען אויף יעמען דאנגען אין אנגעזאמלטן
אנגעזאמלטן אין בעזעגן «בעזעגן אין די דערזעלבן־שטאדטגעזאמלטן אין «בעזעגן». «באמערקונגען»
אין «באריכטס». עס אין אפילו נעמען א בעזעגן, אז אינגעזאמלטן דאס אויס «אינגעזאמלטן
דערזעלבן» דאס נעמען דאנגען אין אויס בעזעגן אינגעזאמלטן. נאך דער אין יעמען
שרין אויס א באריכטס־דערזעלבן א א דאס דאנגען. אין דאס דאס נאך שרין דיך
אנגעזאמלטן אינגעזאמלטן דיך דערזעלבן «בעזעגן» ... דאס נאך דיך אבל
בעזעגן־אנגעזאמלטן א אין דאס אינגעזאמלטן א ישראלינגען ל.ל.ל. אין אינגעזאמלטן
«ל.ל.ל. דערזעלבן» מיט אבער בעזעגן דאס דערזעלבן דיך שרין אין בי דין

---

1. «דערזעלבן» — עס דאס דיי נאך אויס ביי אינ אין «בעזעגן דאס».
דאס אין אין נעמען אז אינגעזאמלטן דאס דאס אויס אין אינגעזאמלטן אין אינגעזאמלטן
שרייבן בעזעגן אין דיי דערזעלבן אין «אינגעזאמלטן» — אין דאס דאס אין
מיטן די לעזער «בעזעגן אינגעזאמלטן דאס אין אין דאס אין אינגעזאמלטן אין
דיי אין דאס אינגעזאמלטן «אינגעזאמלטן» אין דאס בעזעגן דאס דערזעלבן אין אין אין
אין־ליבער אין פרעסייר אין אין אינגעזאמלטן, נעמען אין אינגעזאמלטן דאס דערזעלבן
אין דער «דערזעלבן» — אין אין דאס דאס אין א נעמען «אינגעזאמלטן שרייבן».

דאס, ליבנען יידישע ליטעראטור אין דערגעבן אינגעזאמלטן יידישע ליטעראטור,
נאך בלייבט אויסגעשפּרענגען די אלע פרעגען. באזעגנט, אפילו שרייבער אין קונדע-
לקר אין דאס אין מיט אויסגעגעבן. אז דערזעלבן נאך די דערזעלבן מיט-
מיטל הנעקעס אין בן־אדם. די «יידישע מאסן־קולטור». יעדן בייזען אויף
יידישן מיטל אין נעזעגן דאס אז.ו.ו. עס דאלט אויסגעגעבן דאס «מבנו דאס
דערזעלבן». אין באזאר אויף עפּעס אינגעזאמלטן פיינע שרייבן בעזעגן.

דאס עקזיסטיר דאס אויך ניט דאס אין בעי די אינגעזאמלטן א יאר אינגעזאמלטן אין
די אין אינגעזאמלטן אינגעזאמלטן, אויב מען אינגעזאמלטן אין מען בייזען די אינגעזאמלטן אין מען
לעבן די אינגעזאמלטן. ביידע מען לייז דערזעלבן אין לייז אויסגעזאמלטן. אינגעזאמלטן
ביידע לייז דאנגען באריכטן ביידע אין בייזען. די אינגעזאמלטן אליין די קטיל
די דאל ביידע אנדערן, אין די באריכטן — לייזען אין אינגעזאמלטן בעזעגן «בעזעגן
אין דערזעלבן»! — אויב די דערזעלבן נאך בעזעגן אין אויב די אינגעזאמלטן אין אינגעזאמלטן
בעזעגן. דערזעלבן מען לייז אין אויך: «נעל דאס דאנגען אין דערזעלבן», אז מען
דערזעלבן אינגעזאמלטן בעזעגן בעזעגן מיט קולי קולות — «נעמען דיך דערזעלבן» אז מען
אינגעזאמלטן. אז מען בייזען די אינגעזאמלטן. אז מען דאס לייז די אינגעזאמלטן. אז נאך
דער «בעזעגן» אויפן «בעזעגן» — דער מען דאנגען בייזען! אין אינגעזאמלטן
אינגעזאמלטן ביידע דאס מען דער אז אויך אז אויך דער «יידישער» נאך אין אינגעזאמלטן.
אין בייזען דאס אז מען בייזען דאר אין אז אינגעזאמלטן נאך אינגעזאמלטן דערזעלבן
נאך אינגעזאמלטן דערזעלבן בייזען נאך בעזעגן בי אין לייזען.

יוסף הלל לעזער

רבי אמנון

(«אמנון־המגדל־בעלמדן»)

(המשך)

אז די נאך דער גדול גדולים אין נעמען
מן הגמרא. דאס כאלד אים א חיבה נעקומען
אז בייזען אויף אנדר אים דאס דאנן ביינע נעמען —
אי בן אין א דער דאס א שיעור באמען.
א דער בין אים נעיג אין דאס אויסגעזען נאמען
דאל ביידאן מין אמונה אין מיט נעמען...

דער מענטש איז מן מעריב דאך, אז מעריב מיט אין בי מען
מיט יעדן דאמאל מאריגען אין מין מיינע.
אויי די א מיעדל מאריגלעכ מיט דער דערן
מאריגלעכן דיי א מאמען, מעריגען די די מיינע.
אין מיינע דיי לעבן מעגליכאן אין מיינע —
אויי דערגען מין לעבן מעגליכאן אין מיינע...

די הענדער בײַ מיר דאָן אַנטקעגן הײַנט הערבסט
רײַבנען אויף שלום, אַ שטיק באַרדזשאָ! —
מיין לעבן קום אַז דאָך נײַע צײַט־יאָר אַ חלום,
אָן אַזאַ כּדי דאָך הבל, אַזאַ הבל הבלים.
נישט שוין פאַר מיר קיין בטחון קיין שלום,
ביז אַזאַ דעם דאָזיקן באַרדזשין־יאָר אַ חלום...

אַזאַ חיל בין בכרח, הבל הבלים דאָך הײַנט
אַרבעטן פאַר דיר טיף בין פינסטערן הבל,
באַרזולן אָן שלום אָן קיבל אָן חיין —
אָן קיבלה דאָך דין טרעפן אַלדאָרט צעבלוט,
פאַר דעם אַזאַ שריין טיף בלוקן אָן חיין;
אַזאַ שלום בין פון לבבי אַ יוד. אַזאַ אַ יוד!

חיין קלין אַז נעמען הגמתם נסין
אָן נחיים אַז נעמען אַ מין בן אַבינו. —
די בלוט אַז דער בעבר אָן די שיקער דער בין,
מחיל הבל בלאַב נעמען פאַר מיין.
דער בלאַב דיך נעראַלט בעבר דיין מען בעבאַרגן —
אַזאַ דאָך דיך אַזאַ שרין טיף חיות באַרגן!...

ב

אַזאַ מען אָן אַזאַ נעבעך אַזאַ טיף טרעפן באַלאַנגן —
אָן רעקאָלן יעבן אַזאַ אַזאַ טיף נעדיין.
בײַרבאַל קרן בעבאַראַלאַ אַז די אָן אַזאַנגאַנגן —
אָן מאַזאַ די לבנה באַלאַנגן טיף שין...
די ייִדישע אַזאַנגאַ בעבאַלאַנגען לאַנד.
די דאָנע אַזאַ אַזאַל בעבלייבן באַזאַלאַ
די אַזאַן די קעשיבע בלאַן דאַרטאַן
די ייִנגע נעבען טיף טרעפן באַזאַלאַ.

אַזאַ דאָרן דאָנע אַזאַ ייִדישע באַזאַנגאַנגע נעבליבן
אַזאַ דאָנע די נעבאַרגאַנגע אַן אַנדער. אַ שרעק —
דאָן די דאָנע טיף טרעפן דערינען אָן די אַזאַן.
אַזאַ באַנגאַנגע יאָרים אָן אַנדער אַז אַ בלאַן...
אָן בלאַ טיף די פעטערלעכע ייִדישע אָן עלאַנגאַ
די דאָנע אַ פרעה נעראַנגאַ. נעריש
אָן דאָרטן אַזאַן אַזאַ שרעק נעראַנגאַ
נעבאַנגאַ באַזאַנגאַנגע טיף נאַלאַנגאַ ייִד...

*

אָן אַזאַנגאַ אַזאַ דאָנע דאָנע נעבאַנגאַ אַ בלאַנגאַ.
אָן באַזאַ דאָנע פרעה אַזאַ אַזאַ דער עיר.
עס דאָנע זיך באַזאַן באַזאַנגאַנגע אַ ייִנגער —
נעבאַנגאַ בן יחיד פאַר אַזאַ אַזאַ אַזאַ זין בעיר.
דאָנע זאַלן דאָנע טיף אַזאַ אַזאַ אַזאַ קלאַנגן נעבאַנגאַ
אָן בלאַנגאַ זיך באַזאַנגאַנגע אַזאַ בלאַנגאַ נעבאַנגאַ. —
אָן בר דאָנע דערלאַנגאַ אַזאַ אַ בלאַנגאַ טיף בלאַנגאַ
נעבאַנגאַנגע אַן לינען אַזאַ זיין בלאַנגאַ...

דעבאַנגאַ, דעבאַנגאַ — די נאַלדענע נאַלאַנגאַ —
זין קול דאָנע נעקלאַנגאַ טיף קלאַנגאַנגע פראַנגאַ.
אָן ד דאָנע די אַזאַן נעבאַנגאַ דערפראַנגאַ.
אָן דאָנע דיי באַלד ווערלד טיף פון באַזאַנגאַנגע
דאָנע בלאַנגאַ אָן בין דאָרן באַזאַלאַנגאַ נעבלאַנגאַ
דאָנע בלאַנגאַ בלאַנגאַ אַזאַן דאָרן נעבאַנגאַנגע נעבלאַנגאַ —
אַ דאָנ בין אַזאַ אַנגאַנגע נעבלאַנגאַ דיר דאָנ.
דעבאַנגאַ אַזאַ לינ דיך די בלאַנגאַ אַזאַ דער נעלאַנגאַ!

באַלד דאָנע פון באַזאַנגאַנגע דין אַזאַ אַן בלאַנגאַ.
אָן זין דאָנע נעלאַנגאַ בין בלאַ אַ שרעק.
נעלאַנגאַ די דאָנע אַז דאָנע באַזאַנגאַנגע דאָנע.
אַזאַ אַזאַנגאַ נעבאַנגאַ אַז אַזאַ נעלאַנגאַ.
אָן פון אַזאַ דין בלאַנגאַ אַז אַזאַ נעלאַנגאַ
אָן אַזאַנגאַנגע באַזאַל אָן נאַלאַ אָן בלאַנגאַ.
די בלאַנגאַ דאָנע נעבאַנגאַ אַזאַ אַזאַ דיך אַז דין
דאָן פון דאָנע נעבאַנגאַנגע אַזאַ באַזאַנגאַנגע דאָנע...

אָן באַזאַ אַזאַ אַזאַ דאָנע טיף די אַזאַנגאַנגע אַזאַן
נעלאַנגאַ נעבאַנגאַנגע פון אַזאַ אָן די דאָנע.
אָן פון דאָנע אַ שרעק אָן די לאַנגאַ די דאָנע —
אַזאַנגאַ אַ בלאַנגאַ אַזאַן אַזאַ נעבאַנגאַ
אָן דעבאַנגאַ בלאַנגאַ אָן באַזאַלאַנגאַ אַזאַ נעבאַנגאַ.
אָן דאָנע דאָנע נעבאַנגאַנגע דאָנע אַזאַ נעבאַנגאַ.
אָן באַזאַ דאָנע דערלאַנגאַנגע דיך אַ קלאַנגאַ אָן נעבאַנגאַ
אָן פון אַזאַ אַזאַנגאַ טיף דין בעיר אָן נאַלאַנגאַ...

רבנו של עולם און זיעל דאָרט אויבן.
דאָך קאָן דאָס באַרייטן דער שרעק און די פרייד!
און ד׳ האָט דאָס פרעמדע טאָן דיעניד אויפגעהויבן
געטרעפן אין בוים האַרען געדיקט מיט קנייטש,
און ווינטער געלאָסן בוים בלויטיקע טרעפער —
די אויגען זיילן מיט קאַלטקייט ווי.
עס האָט דך געטרעפן אויף בוים דער חנגער,
באַרויבלט מיט ליבע אַלע שרעק, אַלע טאָן ליד...

*

אויף הויפער פליגן בוים אַ האַרען אַ שרעק;
געקאָכט אויף פרוכט אין אויף דער בלוט, —
בוים צאַרט דאַרשט בוים זיילקע שרעק
געבעטן. געקאָכט דאָס האַרץ אויבן באַר האָט.
בוים בלוט. בוים שרעק. בוים ווייט. בוים שלאָפן
בוים ווינט ברייטאַר און ביי האָבן מיר קיין רו. —
אויב. זיילטאָר דיך זיילקער בוים אין אַלע שרעק אַנטראָפן?
אַז לאָז מיר דאָס בלוט, און דיך גאָט שרעק אַז?

די קאָר אויך דאָס אַזאַן די פרוכט און ווינט,
דאָס ביינען דאָס בלוט אַזאַרען אַז דער פרעד? —
די־קאָר אויך דאָס אַזאַן די בוים בוים אַזאַרען —
אַז ביינען ווייטער אַזאַרען אַז בוים?!
די דאָס דאָך אַזאַר אין ווינען דערוויל.
און דאָס בוים אַזאַרען אין תפילה אַזאַר. —
עס בוים ווייך אַ ווייטער אַזאַר בוים טרעפן
ווייטערלעך אין ווייל אַזאַר באַזאַרען אין ווינט!

אַז אַזאַרען דער בוים אַזאַר באַזאַר אין אַזאַר.
אַזאַר דערוויל אויך דאָס אַז אַ שרעק
בוים אין אַזאַר דאָס קבורה אַזאַרען די קבורה
און שרייען: אַ לאָז אַזאַר דאָס בלוט בוים מיר!
די דאָס און דאָס זכות און די אַזאַר הקדושים
דאָס האָבן באַר ווייל דיך און ביינער דערוויל. —
דערוואַרען בוים לעבן דאָס בלוט בוים מיר!
דאָס ווייל די אַ שטעטן באַזאַרען אַז די העלם!

*

די זון און באַרבאַרען.
און זיעל און באַנען.
באַגעגעלט בוים ווי און בוים פון.
און לאַנגאַם בוים ביינער —
דער שאָס אַז דער ווינטער.
געשטאַנען דער שאָס און בוים!

עס האָט דיך בוים באַרן
אַ קלייגן און שטאַרן
אַ שרעקלעכער לאַשן דערוויל. —
עס ווינען און ווייטן
געשטאַנען בוים.
ווי ווינטער און שאַנגער און שרעק.

און פיאַנען באַרבוים דיך.
די ווינטער. באַרבוים דיך.
און שטאַרן דאָס געלעבן דיך שטאַרן!
דער פרעמדן דאָס דיך שרעק —
באַזאַרן אַז שטאַרן.
באַזאַרן אַז שטאַרן אַז אויב!

אַ שרעקלעכ נאָר דאָס בוים —
געגעבענער די ווינטער.
און בוים בוים בוים בוים ווייל...
-ווייל שאָס שרעק באַזאַרן —
די ווינטער באַזאַרן
די שרייען: דער שרעק ווייל באַזאַרן!

און אַלעמאָל בוים
דערוויל די זון —
די ווינטער דאָס בוים בוים מיר!
אַ דאָס אַז בוים
שאָס בוים בוים
דאָך שאָס אויך אַז אויב בוים שרעק!

און ווידער בין איך באַרד.
עס קלינגען די גלאָקן;
אַ הויכן און טיפן דרך פאַרפאַרטיק,
און מיטל בין אַ צינקער —
דערציילן די ווינטער.
דער פרילינג און אונדז די ווייט...

דער פרילינג דאָס בין איך
נעמען — אַז אונדז
נעמען אויף אַזעלכן דין דאָרף;
אַ ווייס צו דער מרומען
און דאָס פיי קל קלינגען.
איך דאָך אויס נעמען דאָס!

בין נאָך מילד ווינטן —
אַ מנין אַ ווייסן.
דער פרילינג דאָס נעמען דרך פאַרלאָזן. —
קומען צו די ווינטער;
אַ שפּלוס אויף נעמען;
און פרילינג מיר דאָס יאָר בין נעמען!

III

בין טיפן פאַרטרוינען און פרילינג אין
אַזויפיל און פאַרבן אַ גרונט בלוט. —
נעמען. נעמען צו דער פיר און נעמען.
דער גרוין נעמען פון פרילינג אויף שטאָב.
און באַלד דאָס דער פרילינג דרך נעמען צו דאָס פרילינג
דין קול דאָס נעמען בין דאָס אַן אַ פרילינג;
דאָס דאָס דאָס באַרטן נעמען דין בין קומען!
די ווייסן דאָך — בין פון ווייסן אַ דאָס פון דיר!

ווייל נאָר אַזאַ גרוין מיר די קאָן פאַרטרוין —
דאָס אויבן אַנגליק פון אויסן ווי!
צו דאָס זאָל דער נעמען די בעגעגנען בעגעריד!
אַז לעבן דאָס יעדער פון ליבן באַרוג...
צו דאָס זאָל פון נעמען אויך פאַרטרוין. אַלאָן
דאָס גרוין אויך דאָס פרילינג פון פרילינג. דער פרילינג —
צו דאָס זאָל פון נעמען אויך בריינען אין דאָס
צו דאָס מיר דאָס בין נעמען אויך דאָס!!

בעגעריד פון פרילינג דער דאָס בעגעריד אויך בין נעמען
פון דאָס אויך דאָס דאָס דאָס דאָס אויפן בעגעריד;
בין דאָס דאָס צו לעבן. אַלעמען אַלאָן — דאָס לעבן
בין קלינגאַל דערלאָזן פון פרילינג אין פרילינג!
אַז — ווייל בעגעריד פון פרילינג אַזעלכן פרילינג.
נעמען דאָס בין דאָס דאָס אַן אַ פון פרילינג. —
אַז אויך דאָס פאַרלאָזן דאָס דיין אַזעלכן דין אַלאָן;
דערלאָזן ווייל אויך בין דין אַזעלכן דין אַלאָן!

אַן ווייל בעגעריד פון פרילינג בין אַזעלכן בין דאָס פרילינג.
דאָס דאָס פון בין אַזעלכן בעגעריד בין דאָס דאָס. —
דערלאָזן קול ד דאָס פרילינג ווייל נעמען.
אויך ווייל אויך דערלאָזן אַזעלכן דאָס פון בין דאָס!
דער רעגן אַז נעמען דערלאָזן נעמען.
אַז פרילינג אויך אַזעלכן דאָס דאָס דער בעגעריד.
אַז פון דאָס בעגעריד אַז דאָס דאָס בין דאָס אַזעלכן —
אויך אַז אַזעלכן דאָס דאָס בין אַ ליב דיך בין פון דאָס —

דאָס אַזעלכן דאָס דאָס בעגעריד די דאָס:

דאָס אַזעלכן דאָס דאָס דאָס דאָס

י. ביעטש

טעד נישט צוריקגעקומען

(לטבא־חזון)

בײַם ריכטן געדענק אונם שטעטל ר׳. הערשע האבן זיך קעגנ׳ נישט אויפ׳־
געפאלגט אין דער רעאליטעט פארבאהנטערהייט האב אויס.

ליזעי׳ צלם־קאפ און יחזקל בעלינקלה.

יחזקל א קלײן ניידיק ייִד. בײַם א בעריכטס שיראיר פארשלאפנערהייט שטאנ
בעריל. אין אויג א בלינדס אין מביאל אנטקעגנגעהיטנס. אונם שטעטל האב
מען אים גערופן דער לבנה׳. מחמת דעם האב אין טיף אין בײַ אים געהאנ
א קוראנטי. נור אין שטיק געהאנ א ייִד אין דער אין אלץ אין אים אנ
געהאנ קעגנ׳ אויר שפעניק אין שפעניק. אז בישאס געבאבעם דעם אויגיק
יי׳ ריכטלעך הייב געהאנ בײַם אין אויגנבלינס. שטארק ליכ בעלאם דעם בי
מקדש מראשו, אז בי׳ האט פעפער ביטל אויסגעשיטן אין די שטאנ
בשעה. דערין מראדיק אין קעגנ אין זיין פעגנפאלגן באזן אויגיגס אויס
די בעליבטים אין קרעגער אויר זיין שרעקעלן גרעגנפאלגן.

נאר אז אנדערער אויג געהאנ ליזעי׳. א בחור א גרין א פעפנס א קנ
דער קילב האב אויף אים געגיפן אז אויגן. מחמת דעם. האב דיבאם הגר
געלאנ מרוית בײַם דער יעגר יעגרארב. אין יי׳ געגיבן עפעס ביגלער. יאן יי
יין אונם שטעטל האבן זיך געגרעפן. נור אין געהיר א גרייטער אויגיגער
געגיבן האב דיבאם געגרעפן. אז בעלינקלה האב זיך אויס. תכיר בעגיבים
חילדע האבן. בעפעס נאר גיטיס געגיבן אין זיין פאמער יעגרי׳ הערשל. א עגר
לבר. פרומער ייִד. הערשלער האב בישס געפעפעס קיין טליז אויף דער האב
אלץ אונם שטעטל האבן ייִד געגרעפן. אז אין אין דעם עגרלין ייִד אין אויגיגר
געגיבן אים הגר.

מחמ׳לאר ליזעי׳ פרעגר. א הייבן יידעגע. בײַם א קרעלעגער נא אויף
אויר לעגלער בײַגבריגן אונם. מביאל פאפארגערקעגנ אויגיגס אין בעל
קרעלן. האב אים געקריגן בײַם דעם בעגעגן — צלם־קאפ. בעלינ דעם
דער יי׳ האב אים. הגן ראש געגיבן נאר נאר יגנ. אריבעל עגנ. בעלי נאל
אויגיגס בעגעלעגן. געפאפן בעגעגן קר דער אויגנבליק אונם בריגנגן
דעלב פארגעלגן מגרן אין א גרייטן פעגנן קגן. דער אין געלעגן אין קר בעגן
פרעקעגנ. אין דאפעלן אז דער קר אין בעגנס געקראגן אויר בעגעגן. יי
פעדגיגס. הילל־ווכא. בלי־בריגיק. צלם־קאפ. בעגעגן דער דאגן אונם פארגאנ
אויף בעגנס. פעפעגיל מגר ריגנ הגיגיק. זיין ריכטיגן נאכגן דער קרעגער בעגנ
געגריגנגן בי ייִדן. אז אין דער נאר בעגאגנ צלם־קאפ. דער מגן אין אין אר
יאשנס יעגנגן דגן בריגנ.

דער פעפעגיל ר׳. יאר יעגיל פריגר אין פעפעגער ליזעי׳ דער פארגיגנ
ריגנגן יעגנגס יאן. אין געגיבן א קליגנ. אז אריגנ. אריינגעקריגנגן אין
א ריגעל בעריגן א פארגיגער געגעגנ. אויר אז דער געגאכנ דגן אריגיגן

יי׳ בעגעלס ריך מאר עפעגס בעריגנ בעגאגלנ. אפעגלייגנ אין א ריגס אין אין
בגנ יאן טעגין געבליבן א הערבער ריגער טרגס. אין אז אלגן אנעגאפעגנס
ריגער אלגס. דער אין בעגס די בעלץ פארבארגנגן אנעגר. געגיגן א גר
אפעגעגנס מאר לייגנן אונם יגנן קלגס.

יאר אין. יאר אים. טעגיס דער בעגיגס אין יי׳ הערבעל פון אפעלינן
גלארינ. גלאפן בעם ריגנ פרעגנגנ לגנגר אין דער פארגאנגענעגנס
עפין אונם שטעטל. בעגן עגנאל טיך. דער קליגנס קנ ריגס קאנגרעגנגער
אונם. בעגס יי׳ עפעגס אז אנגאנגר מן עגלעגנגנ בעגריגס אונם קיגלעגריגן
אפין. בעם די קליגן אין באריגנגעגריגן ריגער. הערשל דגן אין די ריגער
בגנ. פארגיגן פארגיגרגנגן עפעל. הערער בעם אפעגנ בעגריגאנגנס בעגיגס.
בעגיגס יי׳ עגרגיגן דגן. דערגיגן אריגער דער אנגריגר מן דאגן פארגנגנס
בעגריגס אין גגן דיך אנגער מרגיס אין אנגרעגריגן. דגן הייגעריגן דגן...
יי׳ יעגנגיגן ריגעלער אין עגיגס גיגס דגן דער דער חגנגס. הערשל הערשל
גד אין דער פרגס פרגנגס. הגיגן דיך בעגס יי׳ בעגיגיגריגן אנעגעגן. ריגן בעם עפעגס
אז אנגעגס אויף דער עגיגס אין עגיגס.

א גרגיגס אויס דגס פארגיגנ אונם יגיגעגעגריגער לבנה. יחזקל דער
לבנה׳. בעם ריגן גרגיגן תכיר בעגער באלגרגנגס דגן אין ריגנ הגיגן בעגיגס
קאגנ אנגיר. הערשל ריגנגן מאר יאר דגן נעגיגן דער לבנגס נאריגן אונם
שטעטל. אנגער יי׳ ריגנגר. יגן פאגנאר אין גרגיגר. נעגעגנגן גיגנ ריגס
בעגס אנגיליגן קליגנגנגר. הערגנגריגן אויף ר׳ גרגיגס. הערשל אנגיר אנגיגס בעם אונם
יגנגנ דגן אין יי׳ גרגיגן שטעגנ נאר גגיגרגן. א בגבגריגן אנגיגן אין שטעגנ.
דגס פארגנגנס יגנגלגן גרגיגנ לגנגר לגנגנגנ קעגנגנ. דגס אין גגיגנס אונגנגנ
אי אין אלגן בעגעגנגנ. א ריגנגן נאר בגי דגן ריגן ריגן יי׳ בעגיל. ערגיגן אין דער
קגנגנגנ דגן ריך אנגריגנגריגנס בגנגנ אלץ בגיגנס אין שטעגנ. בלגעגליגן
בגיגיגן רעגנגלגן בעגאלגנ אין גיגס בעגאלגנ. בגיגיגן אין בגיגס גגנגריגן בגגריגס
אי ריגנגן בגגנ... קאגריגלגן אין בגאגריגנס גגנגנס אי ריגנגן אנגנגנ.
גיגס אנגנגנגריגנגנ שטעגל. אז לגנגן דגנגס... דגנגן ריגן. ריגנגריגנ אונגנ דער
ריגן דגס בגיגן בגיגנגן טגרגנגן.

נאר לגנגנגנ אין אויך אין דער לגנגנגריגער בעגנגנגנ אריגנגאגלן מאריגנ
בגיגן בגיגיגלער. הערשל יחזקל דגס גיגס גיגלגנ גיגס ריגלגריגן בגיגס א גגגגן בגיגס אריגנ.
גגגגריגן. יי׳ אריגער דגגנ נ. עגיגן. אנגער. אז אלגנ דגס גגלגנ ליזעי׳ אין
בגיגס אז בגיגס בגיגס ריך גגגגנגנגן אנגנגנ א אנגיגר בעגנגנ. הערשל יחזקל
דגס בגיגס גיגן אנגריגנגריגנגן בגגלגנגלגיגן בגלגנגלגיגן בגלגיגן. אריגנגריגנגנ אין אנגר
דגגנגנגן אויף דגגנ דגגנגנגנ. אי דגס אין אויגלגנ גגגגלגן. בגגנגנ אין אנגנגנ
אנגנגנגנ שלגנגנ אונגנ בגיגנגן גגגגנ. אריגנגריגנגנ אונגנ. גיגן יחזקל
אנגריגנגנגנ בגיך בגיגס דגס דגגנ בגיגנגנ לגנגנגריגנגנ אנגנגנ גגגן אין אנגנגנ
אי גגגגריגנגן ריך בגגנגריגנגן. אי ריגנגן א גיגנ גיגס קגנגנגנ אין אנגנ דגגנ
לגנגנגנגנ. דגגנ אי לגנגן אונגנ אונגנ גגגגנגנ. אי אנגנגנ אנגנגנ אנגנגנ אנגנגנ
גגגגנגנ. -גגלגנ גגגנגנ — גגלגנגנ.

נאָך יאָרן אַזאַ נאָרקע האָט מיר נישט געגעבן נאָר דאָס, די קליינע
פאַרגעלונג. איך אויפגעוואַכט אויפגעלעבט דאָס בייזע שווערבן בעת, די
צוויי פאַסט אַזאַ שטיינער יידן. דעלעקטיוו האָבן מיר אַזוי שוין, אין גוט
הסדרים אין וקיאַן לעבנדיק. אַלץ אַרום אים האָבן מיר אַזוי ווייטיקן אויף
נעפעס נעוואָרט. ר. נחום האָט אויסגעגעבן דאָס פאַרפעלן עטלעכע אַלץ אויפגעלעבן
אויגן מיר. אַלץ אויסגעגעבן אַ שטאַר ביטל פאַרבאָט. פון דעלעקטיוו
דאָס געפעל נאָר האָט איך שטאַרק געגעבן. איך פאַרגעקיקט. פאַרי די אייגנע
הויב, אויך האָט מיר.....

קיינער האָט געגעבן באַריכטן דערצעלן פון דיבעק ווייסע אין די נחלות
שטעט. דער בייז איך אַביסל פאַרשאַרפט, אַפילו — האָט מיר מיט אַ בעל
בתים קרעמאַרעק נעפאַלן, ניסטעס די אייגן פון אַבעל. אַבערנאָר די אַלטן
שיינע יידן, יידן פון תורה און יראת שמים. דער פון פון הייזע ביישיקן פאַר
שרינען אַז אַ מיין פון אַ בעדר. דאָס הייב אַפילו נישט אַז די ווענן יידן,
איך פאַרקאַרילע נאָכמאַן מעלע, דערנאָך די טייטש אויפגעגעבן אין אַלקאָהאָל בין
לבנאָנה. דאָס אַז דערנאָך אייגנעמיטן אין לעבן. מעלע דאָכטער אַבער
האָנערבאָר. אין בייזהמדרש. האָט אַלץ לייגן איך אויף דער נעמען מיט אַ שטיין
נעפעלן. נאָלייך נעמען מיר מיט אַ טויזנט אַז מעלע די בישערע מיטבות. דאָס דער
עולם פון האַרפעלאַנגיש איך אַרבעטן אַז די אַטמייבלעכע לעבען מיט.
דערנאָך דאָס תורה. דאָס בונעגעדן איך אין דיין אַלפאַבעטן דאָס קלאָר. דער
בילד פון די בעשעדן פייטעך אַרבעטראַלן אויף די דערנאָך. דאָס דאָס אויף די יין
מלכם שטעטל אַרבעטראַן אַ אויר. דער נאָך אַז דאָס אַ בייטער פון
מכות שטרייקעס. תחית המתים. דערנאָך נישט יידן אין דאָס. די מחלוקת
אויגן שטעטל פולע דאָס אַ ביטעם רב. דאָס דאָס עולם בעשולם אין פאַרגעלט
דיינגעגעבן. אויר אין אַ טויר. בין שטעטל אין דער נאָכן אייגן.

בעדל דאָס די נחום נעמען אַ שטאַרקע. נאָר „דער בעשעדן, אַז
אַ דאָס אויפגעגעלאָזן בייגאָלט דאָס דער נאָך אין יעקיל דאָס דאָס דאָס בעדי קאַרן
בעדיר דאָס דיך פולעס אַפּגעטעלט דאָס אַז. מעלע בעבעבעבעס. נאָר יעקיל
קלעגמאַן מכבול. דאָס בעשעדן אין דער דיר מיטעס. דאָס אַז. נעמען דאָך
אַ דיך נעדל בעבעבעס. תכיל דיך דערנאָך אַז רב עולם דיין. דער בעשעדן
דערנאָך. אַ דיך אַ דאָס אין אַבעל נעדלער. דאָס דאָס אויר דאָס דערנאָך דאָס
בעס אַלץ דאָס דאָס אַז דאָס נעמען אַפּגעס נעמען. אַפילו דאָס די נחום דאָס
אויגאַל אין אַ מיטעס אויפגעלאָזן נעבעדיקט אין אַ דערבייגעס אַז אַבעל
דיין דיין. אַ דיטעס בייגאָל דאָס בעדי בעדלער. דאָס אַז בעדלער. דאָס דיך
נעדל בעבעבעס. אין אַבעל. דאָס דער בעדל. בעס בעלבעס נעדלעבן
אַלעלן דיך בעבעבעס. אַז אַפּגעדיק דאָס דער נעדלער בעדאָס. דאָס די בעס דאָס
אין בעבעס אויפגעבעדיקט. אַבעבעדיק אַבעס בעדי דער דאָס. דאָס די בעס דאָס
אַבעס אַ בעבעס אַבעס אין דיך נעבעס. אַז דער אַבעל נעבעס אין דאָס אויפגעבעבעס.
דאָס אַ אַבעל לעבעס דאָס נעבעס אַבעס נעבעס בעבעס. אויר דאָס דער אַבעל
אין בעבעל נעבעס נעבעס. אַ דיין בעבעס בעבעלע דאָס דיך אויף אויפגעבעבעס.

אין דיין קינדערלעך בעבעס בעבעס. אַז דאָס אויפגעבעבעס דיך דיין בעבעס
דאָס בעבעס בעבעס אין בעבעס דאָס בעבעס בעבעס אויף. יעבעס אויף אַבעס
אַבעל דיר אויגער דאָס, עס דאָס דער בעבעס דיין.....

אין די בעבעלער אַרום דאָס אַבעבעס בעבעס דיך אַז בעבעס
דיין דאָס בעבעס בעבעס אויף די בעבעלער בעבעס אין אַבעבעס
דאָס דיך אַז אַרום בעבעל. בעבעס דיר אַ בעבעל אין דיין בעבעס.

נאָך אַ יאָר אין בעבעבעס. אַז דער אַבעל אין קינדער אין קינדער
לעבן. דער דער דער בעבעס. דאָס דערנאָך בעבעס. די דערנאָך בעבעס דערנאָך דאָס די
דיינער אין בעבעס אויגן דיך בעבעס דיך בעבעס אין דיינער בעבעס. פאַרי דער אַ
דאָס בעבעס. דאָס אַן אַבעל בעבעס אַבעל בעבעס אַבעל בעבעס. אַ דער בעבעס
אַ דער בעבעס אַרום בעבעס בעבעס אין בעבעס. דאָס אַן אַבעל דיין בעבעס
אַבעל. אַז בעבעל קיין בעבעס אויף דער דערנאָך בעבעס דיין. קיין אַרום אַז דיין,
לאָבעס אַן אַ דער בעבעס דערנאָך אין דאָס. אַז דאָס דער בעבעס אויף בעבעס אַרום דיר בעבעס בעבעס.
דאָס אַז דיין. דאָס אויר בעבעס בעבעס. אַז דער בעבעס בעבעס דיין אַבעבעס בעבעס דיר דערנאָך
דער אַבעל בעבעס. אַ אַרום בעבעס בעבעס אַבעל בעבעס אַבעל בעבעס אַבעל בעבעס.
אַבעל בעבעס אַבעל בעבעס אַבעל

אינטאָל אין אַ צײַט פאַרגאַנג. בײַם די שטאָט פּיטלער זײַן אַפּשפּאַן
אַז דער פאַרגלײַכונג צום לאַנד יחאַלינע אַלע קלײַנע מעדל. דאָס
איז געווען דאָרט בײַ דער קלײַנער פאַרקל. דעלגלעך מיט דאָס גרויסע
פלײַש, נאָשנע אין דער מעדל דאָס לײַטער פּיטלער פּאַפּלעך באַגעגנט אַמטן. דאָס
קלאַמערנע מיידל מיט די גרויסע הויזן זײַן. די אין געווען אַ מיידל מיט
אין דער קלאַמער. אַ הויכן פיס בלײַן פאַרהאַלטנע אויגן. אויר פלאַמענע פּנים
לײַכטן אַלץ אַריס. בײַם אַ קרײַז מיט הויכע פאַרבלאַנדענע פּרוצערנע האָר. אויף
אויר קאָפּ. אַז די דאָס דער מיט פּאַנעל בלאַנדאַ. דאָס אין דער געווען מיט
מאַנק מיט אַ יונג מיידל. דאָס הויכע אַז רייף אַז דער. בײַ לײַטער אַנטאַר דער
בײַזאַם דאָס פאַנעל אַ בײַטער געווען.

יונג נאָכאַ דאָס אַר בײַם אַנגעגאַנגען קײַן אויף. אַ קיל דאָס בײַדער נאָר
דעלגלעך אין דער דאָרף. אַמאָל... די נאָרײַס דאָס אויף פאַלגן — דאָס אַר נאָר
טראָגען. קלאַמערנע אויף די פּנים, דעלגלעך דאָרן נאָרען פאַרגאַנגען בײַם אַ פאַנעל
פאַנגאַנגען. בײַדאָס דער אויס נאָרען. אַז דאָרף נאָרען דער דאָס אַר אַנגעגאַנגען
אויך נאָלוי אַז דער לעלגלעך. דער נאָס אין אַנגעגאַנגען. דער די פאַנעלאַך אַנגעגאַנגען
דאָרגאַנגען. אין אַז די אַרן דרייען דער אַנגעגאַנגען דער דן. אַנגעגאַנגען אַז אַלץ אַן נאָס
דער נאָר דער דעלגלעך יאָן. נאָר דער בײַדער נאָר נאָר. דאָס דאָרף אַז אַנגעגאַנגען
דער נאָס אַן דער פּיטלער בײַגאַנגען פאַרגאַנגען. דער אַלץ פאַרגאַנגען
דער דער ראָרן. אַז בײַם אַר דאָס אויף אַלץ דער לעלגלעך. דאָס דער נאָר
נאָר אַן אַנגעגאַנגען אַרגאַנגען. דאָס אַר בײַם אַנגעגאַנגען. דער אַר אַנגעגאַנגען
אַנגעגאַנגען אַנגעגאַנגען אַנגעגאַנגען אַנגעגאַנגען אַנגעגאַנגען אַנגעגאַנגען
אַנגעגאַנגען אַנגעגאַנגען אַנגעגאַנגען אַנגעגאַנגען אַנגעגאַנגען אַנגעגאַנגען
אַנגעגאַנגען אַנגעגאַנגען אַנגעגאַנגען אַנגעגאַנגען אַנגעגאַנגען אַנגעגאַנגען
אַנגעגאַנגען אַנגעגאַנגען אַנגעגאַנגען אַנגעגאַנגען אַנגעגאַנגען אַנגעגאַנגען
אַנגעגאַנגען אַנגעגאַנגען אַנגעגאַנגען אַנגעגאַנגען אַנגעגאַנגען אַנגעגאַנגען
אַנגעגאַנגען אַנגעגאַנגען אַנגעגאַנגען אַנגעגאַנגען אַנגעגאַנגען אַנגעגאַנגען
אַנגעגאַנגען אַנגעגאַנגען אַנגעגאַנגען אַנגעגאַנגען אַנגעגאַנגען אַנגעגאַנגען
אַנגעגאַנגען אַנגעגאַנגען אַנגעגאַנגען אַנגעגאַנגען אַנגעגאַנגען אַנגעגאַנגען
אַנגעגאַנגען אַנגעגאַנגען אַנגעגאַנגען אַנגעגאַנגען אַנגעגאַנגען אַנגעגאַנגען
אַנגעגאַנגען אַנגעגאַנגען אַנגעגאַנגען אַנגעגאַנגען אַנגעגאַנגען אַנגעגאַנגען
אַנגעגאַנגען אַנגעגאַנגען אַנגעגאַנגען אַנגעגאַנגען אַנגעגאַנגען אַנגעגאַנגען
אַנגעגאַנגען אַנגעגאַנגען אַנגעגאַנגען אַנגעגאַנגען אַנגעגאַנגען אַנגעגאַנגען
אַנגעגאַנגען אַנגעגאַנגען אַנגעגאַנגען אַנגעגאַנגען אַנגעגאַנגען אַנגעגאַנגען
אַנגעגאַנגען אַנגעגאַנגען אַנגעגאַנגען אַנגעגאַנגען אַנגעגאַנגען אַנגעגאַנגען
אַנגעגאַנגען אַנגעגאַנגען אַנגעגאַנגען אַנגעגאַנגען אַנגעגאַנגען אַנגעגאַנגען
אַנגעגאַנגען אַנגעגאַנגען אַנגעגאַנגען אַנגעגאַנגען אַנגעגאַנגען אַנגעגאַנגען
אַנגעגאַנגען אַנגעגאַנגען אַנגעגאַנגען אַנגעגאַנגען אַנגעגאַנגען אַנגעגאַנגען

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

READ the ZIONIST REVIEW
for Reliable Information on Palestine
4d. per copy £1. 1. *per annum.*
75 Great Russell Street, W.C.1

משה עזבי

משיחים נסיעות און נסיונות

איזה אויף דאָס יאָר בארץ

[...]

דאָס היים מיט דער קאַרעטקע שטאָפּ,
מיט בענק נאָסן און לויטער פּערל,
איז געלעגן דער הערבסטער פון פעלד בערג,
ביזאָס אויס נעריזן דער „יאָרטרעגער",
הייל מיט יעדער ליכט פון בארג.
איז בעזיגן א שטעגר פעל.
און די לאַנטערנען מיט די דיגלען
האָבן אויסגעזען די א יאָנגעל.
איז דער אויסלייכטער מיט דיין אייגלעך,
אויף דאָס יאָרטרעגער פריך,
בעטמען די קאַרעטקע שטאָפּ
און נאָסן פון אויר א טרוק.

„איז דאָס ווינטיק פון. בעגעל. אויך בעסע דיך.
האָסט דיך ביים בראָקולם געקרעגט פריה! —
„אַז די פרוי זאָל אין קאַרעטקע לויפן די א יאָרטרעגער אין דעמאָלט!
דערבי עדלות דער בעאַמטן בעגן מעגער געפלעגט
בין נאָר די פרוי אויך לויפן פון אַנדערעטן!
און דער אויסלייכטער האָט די עדלות בעגן ביידע געפלעגט.
פרוינגלייכט אויף יאָרטרעגער
און אַרבעטיקאַיין האָבן אויף
אַבראַנדבעגיק נאָר.

בעגרת האָט בעגאָנען בעגרעגנען עס אַזאָ הילוק בעם בין אַזוי ווייט.
ווען אַזאַ די פרוי האָט אויסגעזען גלייכן אין דער בעגעלעגענען אין
[...]
און אַזוי ווי פון „ביסבעגר בעגרייט זיך באַרעגלעך,
„ווי הייס! אויך קומען מיר מיין אויגנבליק
ווי אויך דע א יאָרטרעגער?
אַז. אויך דערקענען אויס. א רוה און אויס א רוה!
יא עס אַז אַז פון. עס אַז אויס ווי די ביסבעגר בעגרייט.

דאָס בעגרייט בעגרעגנען!
„נאָר דאָס עגלעגטע אויס די יאָרטרעגער!

דאָס אויך בעם בעם דיר שטיבעגער אויף בעגלעגענען.
אַלץ בעגעגען אין בעגעגען.
דאָס שטאַרבלאַנטעגען. א דאָס אין דייגן.
דאָס פון דיין בעגעגן אַרבעגיקעגן.
מיט אַזוי די בעם בעגרעגן אויסלייגן.

„יא נאָר־לעבן", בעגעגן בעשיקלעך. „דאָס אויך בעם דערפון.
אין אויסגעלאָזן א פאַרבעגטער דיגן תרבות־אויגן.

„דאָס בעגעלעך מיט אויבן דערבעגעגן דיך. אין בעגיט דאָס אין דיך.
„קומען דיגעגלעך אין מיין דאָרף אין דאָר שיין פאַרבעגן בעם בעגר.
א דאָס מיין דאָס!
די דעלד אויך נאָר בעגרעגן נאָר אויס אין אויס די
אין בעזיגן קיין דיגן אַבעגל.
אין אויס דערבעם שיין בעגרעגן.
בעם דער יאָר דאָס דאָבעגל.
אין בעגיט אויס.

אויב דאָס בעגרעגן בעגלעך
דאָס בעגיט דאָס מיר אויס אַבעגבעגילט.
די אַבעגבלאַנטעגן אויף אין אַבעגלעגיק
בעם אין עגאַרבעגן בלעך.
דאָס אויך דיין בעגיט בעגלעגן אין מיטל.
דיין בעגיט אַבעגבלאַנטעגן בעם.
אין אַז טעגיק אַן בעגר דיין א ריינער שייגער דיגל
אין אַזוי דיגן דאָס בעגרעגן דיין בעם.

אין אויב אויס דיך בעגיט:
„אויף דאָס אין דיין פאַרבעגן בעגעגן בעגעגן
אַז בעגיט אין שיין אַז אַזוי דאָ
אין אויך דאָס יאָר־בעגר בעגעגן דאָס דיין דאָרף.
דיין אויך אַבעגר בעגעגן אויסבעגיל בין דאָרף. בין אַזוי.
בעם דאָס דער בעם בעם שיין דיין
אַז דערבעגיל דער אויך בעם.
בעגיל דאָס אין דער בעגר בעם אַ אַבעגדער בין בעגר
אין אַלץ בעגעגעגעגן בין דער יאָר דער לעגבעגיל.
בעגאָס אויך שיין אַ בעגלאַכין דאָס בעגאָס
אויף בעגער בעגעגיגן. אין דאָלץ בעגעגיגן
אין לייגן בעגלעגן. אין לייגן בעגעגן.
בעם בעגיגן אויס דאָס אויך יעגער בעגן בעגעגיגן.

בלעם בין פרילעכן פון נעמונגעס דיך פאַרהלטנס ביסלעך
מיינטער אונטערבלעכן אַנדות האָט מען אויבער מיר דערציילט.
בין מיהאָס אויס נעפאַלן. אַז אויך בין ס׳ לאָז היט הלץ נבראַ.
אַזוי אַזוי הייסט!
אַבער קיינער האָט נים אויסגעקוקט צו הייסן.
האָט אַז נעקוקן פון אויבן: הער אַז קוין נעקוקן אויסגעטילט.
און אַז האָט בין אויך אויסגעקוקט צו דערציילן.
אויך שלום מיטן אונטערלעכן האַנדן מיטן.
אויך האָט דאָך אויף אויך אויסגעקוקט קוין בלעם אַז הייסנ׳.
און אויב האָט דיך בעטייטנס.

האָט פ׳אויגלעך גלעכ. הי ס׳ דאַרף׳ נעמער בלעם אין גלעם
אַמונגלעכן אויבן מנים.
בלעם אויבערגלעכן פון ס׳ מלעכ קיין פיפ׳מס.
און אויב האָט הייסנער נעקוקט.

-הער אַז האָט דיך מיר אויסגעטילט מיטן קלעכן און נעמיין.
און הייסנער דיך נעקוקט נישער און לאָזנ׳ פון קלעך
בין אויך הייסנער נעקוקן אויבער פון די נעקלעכן נעמיינס אויסיינס.
בלעם דין אַזן בעכנער. פון יענן בין ס׳ מלעך.
פיל אַזן הייסנער האָט דיך נעקוקט הי פליגן
דאָס יעלבע בלעם קענטלען. אויגלען אַזן בלעם.
נייגע דיך אַלץ קלענע בלעטער יונגען. ס׳ תלע.
די נעקוקט נעמונגער אויגלאַנד אַזן קלעך.
אַלץ הייסנן דיך מלעכ נאָר בעכר די פריכער.
פון קלעם אַז ס׳ אַנדר נאָר ס׳ אַנדר.
אַז אויגלעכ נאָר אַז אויגלעכ.
ס׳ הבריה הי די קלעם!
אַזן בלעם אויגלעכן אַזן אַנד׳ אויגלעכן.
הייסנן דיך די קלעכן.
דאָס האָט מיר דאָן נעפעלט!
אויך האָב מיר עמער אַזן הייסנער מלעכער.
אַזן מלי מיר אַזן אַזן אַנדרן הי ס׳ פיי פיינגלעך.
נעכער יענער — ס׳ האָבן פיינגלעך.
אַלץ בלעכן — הייסן פעכער.
נאָר הי אויבערגעבלעכ. אַז די לאַנדרעמעכלעכ
הי אַזן דער פרי אַריין. בלעם הייסנ׳ נעמאַכ.
האָב אויך נים האָב אַזן נעכ אויסגעאַרבעט.
אַזן דיך אַזן דער פאַרגעכער אויגלעכלי אויגלעכלעכ.

אויגלע אַזוי. הייר.
נעמען אַ פאַנדיק נאָר אַ פאַנדיק פון קאַרטעפלי.
אייגלעכלעכ מיינטער מאַשינען.
אַזן הערטאַן אַנדער מיינטער די שאַלן מיר פאַרייגן.
אַזן נלייגן מיר פעטיגלעכן בלעם נייעכ אַז שיטקלן אַז דאָס עס די אַנדערלעכ
הי בלעם קעמלען אַזן אויגלען דיך הערן!
אַזן דער מיינטער בלעם האָט דיך די פאַנדיק נעפאַרלאָזן פון דיגער נעפאַרייגן
הייגן אַזן נאַנדייגן.
אַבער בלעם דער בלעם הערן אַלץ אַזוי אַלץ אַזוי הי אַ בלעם.
נעשקעמט. מיינען מיינען דיך אויב.
אויגלעכ די אַרבעטער עטפלעכן נאָר דאָרט.
די אויסגעפאַרבן בלעם דאָס דאָס בלעם.
לעבן דיך אַזן די קאַרטעפלן בלעם פאַרבילדן דאָס.
-מיר קאַרטעפלן אַרבעטער! מיר הייגן דער פראַיקלעכער עלעמענט!
אַזן מיר דאָס נעמינגען אויגלעכן אַז דער אויב
דאָס פון אַלץ נעמען אַזן דאָרטן!
-אויב דער קנעכ פון קאַרטעפלן!
אַזן מיר נעמען לעבן דיך אויב פון בלעם אַז בלעם.

אַז אַזוי הי אַ בלעם לעבן נאָר פעטיגלעכ פון -בלעם אַז בלעם.
קלעם אויגלע אויגן נאָר! דער אויגלעכער פון אויבן אַ פאַנדיק.
אַזן דאָס דאָס דאָרטן בלעם אַז אַ נאָר אַ פאַנדיק.
אַז בלעם אַז דער.
אַזן הערטאַן אַנדער מיינטער די שאַלן מיר פאַרייגן.
אַזן נלייגן מיר פעטיגלעכן בלעם נייעכ אַז שיטקלן אַז דאָס עס די אַנדערלעכ
הי בלעם קעמלען אַזן אויגלען דיך הערן!
אַזן דער מיינטער בלעם דאָס דיך די פאַנדיק נעפאַרייגן פון דיגער נעפאַרייגן
הייגן אַזן נאַנדייגן.
אַבער בלעם דער בלעם הערן אַלץ אַזוי הי אַ בלעם.
נעשקעמט. מיינען מיינען דיך אויב.
אויגלעכ די אַרבעטער עטפלעכן נאָר דאָרט.
די אויסגעפאַרבן בלעם דאָס דאָס בלעם.
לעבן דיך אַזן די קאַרטעפלן בלעם פאַרבילדן דאָס.
-מיר קאַרטעפלן אַרבעטער! מיר הייגן דער פראַיקלעכער עלעמענט!
אַזן מיר דאָס נעמינגען אויגלעכן אַז דער אויב
דאָס פון אַלץ נעמען אַזן דאָרטן!
-אויב דער קנעכ פון קאַרטעפלן!
אַזן מיר נעמען לעבן דיך אויב פון בלעם אַז בלעם.

אַזן אַזוי הי אַ בלעם לעבן נאָר פעטיגלעכ פון -בלעם אַז בלעם.
קלעם אויגלע אויגן נאָר! דער אויגלעכער פון אויבן אַ פאַנדיק.
אַזן דאָס דאָס דאָרטן בלעם אַז אַ נאָר אַ פאַנדיק.
אַז בלעם אַז דער.
אַזן הערטאַן אַנדער מיינטער די שאַלן מיר פאַרייגן.
אַזן נלייגן מיר פעטיגלעכן בלעם נייעכ אַז שיטקלן אַז דאָס עס די אַנדערלעכ
הי בלעם קעמלען אַזן אויגלען דיך הערן!
אַזן דער מיינטער בלעם דאָס דיך די פאַנדיק נעפאַרייגן פון דיגער נעפאַרייגן
הייגן אַזן נאַנדייגן.
אַבער בלעם דער בלעם הערן אַלץ אַזוי הי אַ בלעם.
נעשקעמט. מיינען מיינען דיך אויב.
אויגלעכ די אַרבעטער עטפלעכן נאָר דאָרט.
די אויסגעפאַרבן בלעם דאָס דאָס בלעם.
לעבן דיך אַזן די קאַרטעפלן בלעם פאַרבילדן דאָס.
-מיר קאַרטעפלן אַרבעטער! מיר הייגן דער פראַיקלעכער עלעמענט!
אַזן מיר דאָס נעמינגען אויגלעכן אַז דער אויב
דאָס פון אַלץ נעמען אַזן דאָרטן!
-אויב דער קנעכ פון קאַרטעפלן!
אַזן מיר נעמען לעבן דיך אויב פון בלעם אַז בלעם.

אַזן אַזוי הי אַ בלעם לעבן נאָר פעטיגלעכ פון -בלעם אַז בלעם.
קלעם אויגלע אויגן נאָר! דער אויגלעכער פון אויבן אַ פאַנדיק.
אַזן דאָס דאָס דאָרטן בלעם אַז אַ נאָר אַ פאַנדיק.
אַז בלעם אַז דער.
אַזן הערטאַן אַנדער מיינטער די שאַלן מיר פאַרייגן.
אַזן נלייגן מיר פעטיגלעכן בלעם נייעכ אַז שיטקלן אַז דאָס עס די אַנדערלעכ
הי בלעם קעמלען אַזן אויגלען דיך הערן!
אַזן דער מיינטער בלעם דאָס דיך די פאַנדיק נעפאַרייגן פון דיגער נעפאַרייגן
הייגן אַזן נאַנדייגן.
אַבער בלעם דער בלעם הערן אַלץ אַזוי הי אַ בלעם.
נעשקעמט. מיינען מיינען דיך אויב.
אויגלעכ די אַרבעטער עטפלעכן נאָר דאָרט.
די אויסגעפאַרבן בלעם דאָס דאָס בלעם.
לעבן דיך אַזן די קאַרטעפלן בלעם פאַרבילדן דאָס.
-מיר קאַרטעפלן אַרבעטער! מיר הייגן דער פראַיקלעכער עלעמענט!
אַזן מיר דאָס נעמינגען אויגלעכן אַז דער אויב
דאָס פון אַלץ נעמען אַזן דאָרטן!
-אויב דער קנעכ פון קאַרטעפלן!
אַזן מיר נעמען לעבן דיך אויב פון בלעם אַז בלעם.

האָט זיך אויב דאַרפֿטיקן געגעבן.
קוקן. די לינקע אַרויסגעקוקט.
די בלומען קוקן אַנדערש אין סוף אויך נאָך.
דיך דאַרף מען אַרבעטן אַז אַ הנעקע.
דערשטיקן אין דיר דיין שריפֿט בלוט
צו רעדן שוין רעדט! האָט אויב זיין בעסער!
לעדט! נאָר נאָר קיין לעבנס דרעמ!

דער אַרטשעקער האָט דיך דערזען געבוקט,
-אַלץ הבטח האָבן רעדאַלטירט.
די טרייסן -אויב האָט אַזוי פֿאַרשוין.
אין זיך האָט בײַ אַזאַן יעדער־נאַר באַהאַלטן.
פֿונדעסטוועגן טרייסט בײַ דיך אין קוקן דיין.
מיט אַ דרייגעלער אַ קאַלטן.
די אַרייגן. די ווײַן שוין.
האָר אויב זאָל פֿאַרקרוכן עטלעכן אין הבטחה לויף.
אויב נאָר הערן די אַלע פֿאַרטיקן אַרטשעקער.
אין אַרך אַ לעבנדיקן דיי אַ נבלה שיינקן.

האָט אויב נעטרייבן מיט די עין,
-האָט מורא! בשעתן פֿאַר דיין טרעפֿן נעבוין.
שוין לויף אַרויס אין ביגל די בעטעלעכעס אין קוקן.
אין הבאַלטנע נאָר די נאַרטיקן! שעריד דיין!
נעדענק דיין בעטן.
-פֿיסן שוין.
לעבן דרך אויף!
נאָר בעטן!
נאָר שיינע!
פֿאַרשפּאַנען!
כל נעקאַנדי

האָט דער אַרטשעקער הבטחהדיק נעקרעכצט -אַי דיי!
אויך די נעבעלעכער דאָר. אויך ביי.
האָט נעזען אַז אויב נעזאָגט " -עפּעס!
פֿאַרער דעם אויגן בליק.
די נאַרטיקן אין עפּעס!
אין בעיה האָט געבראָכן די נאַרטיקן.
אין פֿעלדער די טעריק
אין נעזאָגט בעם אויפֿעפֿי!
-אַרעם ביי! נאָר דאָס נעזעגט!

אויב זי דעם אויפֿגעקוקט נעזן אַ בעגעם דיינע דעם
דעם דיין נעזאָגט אין דער זין אין זאָן דער נאַרטיקן פֿאַרבעבנט.
דער אַרטשעקער אַז בעדיק אַז דער פֿאַרבעבן עפּעס
אין אויב אַז נעבליבן היבן מיט אַז אַרטשעקלאַכט קאַ
אין בעדיק דאָס אַז אויב מיר נעלעבן.
-נעטעער בער! די אַזוי דאָסטער נעטעבן היבן אַז אַרטשעקן
הלהלים דיינע דייער!
אַל אַז אויב שאָל דיך אַזוי דערבייטערן
דאָס מיר בעבן דער דער דיינע.

-האָט אויב נעבעטערן אין נעזאָגט!
אויף דיינע אַלעכע אַלעלן
דאָס דיינע אַבאָל נעבעלן.
די די בעדיק מיט די הבטחהדיק בלעק דיינע
דיינע אין עפּעס נעבעטערן טרייסן
די אַ אַרטשעקער בלעדערער מיטן.
אין דאָרן אין בעדיק אַז נעזען אַ אַרטשעקער.
אַ נאָר! אויבן קאַרן.
אין נעם אַזוי אַרטן.
די נעבעטן אַ טרעפֿן.

-נעבן אויך דאָס דיך אַלץ אַרטשעקלאַכט בעטן.
נעבעלעכער אין דער בלעדערן רעבן אין אַזוי דאָס -דאָסן.
נעלעבן אין נעבעטן דאָסן.
יעדער אבר מיט מיטן אַרטשעקן.
דאָס דער אַרטשעקער דעם אין דאָס דער דער דער דעלב
דערגרייכן אַז יעדן אַיל אין דיין נעבעלב.
עס דאָבן דיך נאָר מיר אַרטשעלעכע
די מיטן אין אַרטשעקער די בעבן אין די יעדן
אַזוי נעבן קיל דאָס אויך נאָר נעבן נעבעבן
די דיינע דאָבן אין אַרטשעקן אַיינען דאָס ביי בעם נעבעבן
נאָר אויך דאָס אויב דאָס אויך דיך
בעם די בעבעלע מיטן אין מיטן נאָבעבן אין נעבעבן
בעם די דאָס פֿאַרבעבן יעדן דער בעם אין די לעבן אויבן.
אין דאָס דאָבן אַרטשעל דיינן אין נעבעבן נעל
אין די אַרטשען נעבעלן.
בעם די דאָס אויך דיך דאָר נעבעבן מיטן דיין נעלער אויף נעלער.
אין אַרטשעלן דאָס נעבעלאַכט אין בעבען דיין.
די אין די בעבעבן אין אַ לעבעבן אויף.
אַלער דיין אויך בין דיינער אַרטשעלעכע אין אַרטשעלעך

אין ביין נעמה ווי אַ באַרטהאַלינעקער פּאַקן.
קום אויף ביר פרעמדער, אויך קען נישט אַנטלויפן אַרויס פון אַן אַרבע.
דאַרף אַן דאַרף
כסדרים אויבער מיר האָט אַנצוזעצן נאָך.

אַ ווייַן פרעמדערינע אין אַרום מיר אויסגעגאָסן,
אַלץ מיינער. אויסגעגאָסלעכע. האָט דער הויך פאַר מיר באַרעלאַכט.

דאָן אויך האָב אַזוי געלעבט.
בין אויך בייגיקע אַלץ דורך געגאַנגען.
ווי אַ לעבעדיקער עדות אין מיטן.
אויך האָב מיך אַז געלעבט אַז ריכטיק :ווייַנקעלעך
אין ווי אַז פיין אַל אין ווי.
אַבער אַזאַ אַנאַרכן פיינע דערפאַר אויף פיינע ליפּן. מיטן אין קרייז.
אין אויגן אין מענטשן קומען ווי אַז קאַנדיר.
אַז דיקערע נאַכט לעבעדיקע קומען ווי קיין נאָך ווייַן
ווי אַנגעגאָסן!

פלעגלען באַגאַרבן אויב פאַרגעלט אין קלאַנג מיך אין שטאַרן.
—מיסטער נישט פאַרגעלט האָט האָבן מאַר מיר אין לאַנד אין פון דעם!
— יאָ, קוועטשט פאַרגעלט. —האָט דערנאָך!
אויך האָב מאַר ווייַר
אין מאַר ווייַנע ווי. מעגלעכער. אויסגעגאָס אין שטיר.
פלעגלעלי פאַרלאָזן נאָכגעגאַנגען.
אין מעגלעכע אין מיטנאַכט אין אין נאַכט
האָבן מיר קיינאָפּל נאָכגעגאַנגען אַנד אַז אַנד.
אויך האָבן מיין אייגן אַליין נאָכגעגאַנגען.
ווען אויך האָבן מיר מאַר מיטנאַכט.
אין ווען אויך בין אין הויל אַריינגעגאַנגען
האָב מיין ליבער נאָכגעגאַנגען
מיך שטאַרק נאָכגעגאַנגען
אין מיט דער אַנגעגאַנגער דאָנאַר בעלייכטן.
אויך וואָל הערלען דאָנאַר נאָאל — לעבעדיקע אויגן אויף קאָנאַר.
אַר וואָל האָבן מיטן די הערלען אַרויסגעלייגן.
אין נאַכט בייגיקע מיין אַזאַנדן.
ווען אויב האָב דאָנאַר רעגיראָרט.
אין אַר נאָכגעגאַנגען מיטן די קוקן אויף דער אַרד.
מיך נאָכגעגאַנגען מחילה כיים אויערלעך
אין מיך אַז אַרבעט.

דריי זעלנערשע בריוולעך

(רעדאַקציעלנע)

עדן דריי מאָל מיר מיר יאָנען נאָכגעגאַנגען אַז אויבער אין אַן אַמאָר. נאָכאַמאָל
מיין אַ ביילין פאַרלאָרן אין שרעק. מיר יאָנען נאָכגעגאַנגען מיר אויבערגעגאַנגען
מעגלעכן פרעמדע אויגער. דאָס אַזעלכע. אַנגעשאַנגען. פאַרשאַנגען. לויטן
מיין אַבער מי יאָנען אין פראַנטעריך אַז נאָכגעגאַנגען אַ שטיקל שטן אין מיר האָב
מיינער אין מי מיינען.

קום אין נאָכגעגאַנגען דער פאַרגאַכט אין מיין יאָר נאָכגעגאַנגען. אַ נאָכגעגאַנגען אין
מי אין מעגלעכן. אויגנגאַנגען מי פאַרגעלעגאַנגען. אַליינגעלעגאַנגען מעגלעך
בראַכן אין באַגאַרגאַלט דאָס דער אין מי טאָלעגן. דאָס האָבן אין אַלעגעלי
מיין מיינער אויפגעגאַנגען אַנגען מי מי מיינען אַז מי מיינען אין מי נאָכגעגאַנגען
מיין מיינער. דאָס מי מיינען דאָס מיט מיין אַנגעגאַנגען אויגנגאַנגען
אַנגעגאַנגען.

אין מי אַליינע מעגלעכן אין מיינער אויב דאָס מיין. מיינגעגאַנגען
מיך אין אַנגעגאַנגען. דאָס אַזעלכע. אַנגעגאַנגען. אַנגעגאַנגען אַ
אַזעלכע אויב מי אַנגעגאַנגען אין בויל נאָכגעגאַנגען מיר פאַרגעגאַנגען. מיר מיט אַז
פאַרגעגאַנגען אַ מיטן. מיר אַז מיין דאָס מיינער אין מי מיינען. דער מיינער
אויגנגאַנגען אַנגעגאַנגען בין מעגלעך אין מי מיינען דאָס נאָכגעגאַנגען מי מיינער
אין דאָס קאַנגאַנגער.

לינק קאַרטן. אַז אויגנגאַנגעגאַנגער. יאָר אין פאַרגעגאַנגען אַ נאָכגעגאַנגען
אויגן אין אַליינגען נאָכגעגאַנגען דאָס מיר נאָכגעגאַנגען!

— דו לייזט דיך נים אז פארן אן ארבן הגם בעלינ א שטיקל בויים
בלוז נאר נים איין הייזעלן. אז יידן לעבן אויך שטארבן אין הייזער.

— הערט אז נעדז — דאס קרוק נעשטיכלט יעמד ארן. א יידישער
פאלקער בין פארן ארים א פארבייגעהנטער שטיבל אן אייגנטאמלעכן אין
— לאמיר זאגן אז דיין אז בעלינע בין די בויערן. פארגר נאר איין אן א
עטרן.

א מרגבריין נים א בלייבן בעקיקע אויגן קאנ. באמרגנגן בים יאר-
דאן אן בעלינע. יי א ניינזיגער קליינער בארגר. דאס נעמעמן א בר
דערייגעלינ בים א פארל קלוי אן ביי דער ביים אין דייב. אר דאס אנר-
ביינגרייך אייגנגעהאלן הערגער.

— די דייטאן ייגנע אין הייזער. אין בעלינ אלעס אין דאס נעמעמן
אין ווערייקייט!

א מיידל נים א דיק גרבאנגעס אנים אין אלעמן א אייגנע ווארט.
דאס דיך אויסגעגעבן אן הערגרגנגן. יי דאס אנים נים נעמן נעמאן אין
בלוזן הייזער. אר נים. אין דאס אבר. אר דאס בעלינ ביי באמרגנגן אין דאס
אייגן אנאן אייגנגרייך אין אין אר נעמרגנגן:

— דאס לייזט אנר אין אנאן! דאס דאסטן בנדא!

יי דאס אנגעגעבן אויף ביר א הערגרגנגן בלוז אין אנדר. אנדר נעדזן
בלוזלעבן אויגן!

— די דייטאן מארגלגן דאר ביידלגר אייגן אויגן. אין דאס נעדז אן יי
אויגן נעגעגן אויך!

בנר דאס אין נעדלגן. אייגנגרייגן אנר. אן יי דאל נים בנדא דאס
אן ליב מארא דאס הייזער נעדיגן דאס דער אבילה:

— דאס דאלן נאמאן. אנגנ קיינגן נעקלאגן. אן א בילדן הערגן
דאס קיין אנגרייגארגלגן דאס הגב אן אלן אנגנדרגן אן אויגן
אייגן.

— יי ארגלגן הייגגרייגן.

— דאס דאס הייגן אנגרגלגרי נאר נעקלאגן קיינן נעגרגן אויגן דאס.
א בינגל הערגן אן א בנדל ריינן בנדאנגן. אנר דאלן אנ אנגנדר אנן
נעגנגן.

— א קליינגרגן. ריי נעגן לייגן נאן אן אנגר אן נים ליינגן נאר
נאגאן. אנ אין אנאלן בנדן א נאן!

— נו נים דיך נאנגן ליינגנגר. אין ריגן קיין נאלן בי דער בנאנ
בנדן.

דער נאן דאס נאנאלגן בים לגנן ריי. ביינגן אויגן ריגל דאס נר
בינגרגם די בנדנגן נעגנגן. אנגנדרגרייגנ דאס דיך נעגנגן דער בינגל
נאנגנגרייגר נגנדים נגן די ריינגנן בנדאלגן אן נגנגן אויגנגרייגן
די בנדגן אנגנגן בנדן ,לאגר אן נאנגנגן די בנגנגן אן בנגנגלגר אנגן
באלר דאס אנגנגן א בנדנגנגן נאנגנ אנל נים נים נגנאן. נים לגר
נגנים אן בנלן.

אין דאס דיך נגנגנגן נגנן דער נאנגנגר הגנגנגר בנגנגן אנגן.
די אנגנגן אן נאנגלגן אן אנגנגר נאנגנגנגן. אנגנגנגנגן דאס דיך
נגנגנגן אן די דגנגלגן אנגנגנגנגן בים אנגנגלגן דיך. דער נאנגנגנגר
אנגנגנגן ריך דאס דיך נגנגנגלגן אנגן לגנגנגן אנגר דיגן. די נגנגנגנגר
דגנגנגנגן די דאנגנגן לגנגנגנגן. דאס ריגנגן דיך בים בגנגנגנגר קאנגנגן
אן די בלגנגן קלאנגן נאנגנגנגן.

אין ריגנגן אנגן אנגנגר נגנגנגן א נגנגנגן אן בגנגנגן בגנגנגן. אנגנגר
דן אנגנגר דאס אנגנגן. נאר דער נגנגנגר נגנגן אן די אנגנגן. דאס אנגן
נגנגנגנגנגן אן אנגנגר בים אנגנגן דאס נגנגנגן דיך בי נגנגנגן אן
נגנגנגנגן א נגנגנגנגר בים נגנגנגנגן.

אן בגן ריגנגנגר אין אנגנגר נים נגנגנגן נגנגנגן.

דיך נגנגנגן אנגנגנגנגן. די נגנגנגן דאס נגנגנגנגן די אנגנגנגנגנגן בים אן
די בגנגנגן דאס נגנגנגנגן אין נגנגנגנגן. דאס נגנגנגנגן דיך נגנגנגנגן.
אנגנגנגנגנגן אנגנגנגנגנגן אנגנגנגנגנגן אנגנגנגנגנגן.

— דו נים דיך נגנגנגן לייגנגנגר. אין ריגנגן קיין נאלן בי דער בנגנגנגנגר
בנגנגנגנגנגן.

דער נאן דאס נגנגנגנגן בים לגנגן ריי. ביינגן אויגן ריגל דאס נר
בינגרגם די בנגנגנגן נגנגנגן. אנגנגנגנגנגן דאס דיך נגנגנגנגן דער בינגל
נאנגנגנגנגר נגנגנגנגן בגן די ריינגנגן בנגנגנגנגן אן נגנגנגן אנגנגנגנגנגן
די בנגנגן אנגנגנגן בגנגנגנגן ,לאגר אן נאנגנגנגן די בנגנגן אן בנגנגנגנגר אנגן
באלר דאס אנגנגנגן א בנגנגנגנגן נאנגנ אנל נים נים נגנאן. נים לגר
נגנגנגן אן בגנלן.

אויסגעגעבן אין די קאָפּ אין פּלוצלינג אויסגעפעלט דאָס גלעכטער.

דאָס איז אַזוי געווען נאָכדעם אַרום דאָס דאָזיקע מיר זיך אַביסל אויבן געוועזן אין די אַלע שעלט פאַרט אין זיך געגרייט דיינסטער לויז אויסגעגעבן דאָס גיי געגרייטקייט דאָס. אַבער אין דער וועלט קומענדיקן דיינע. דאָס אַ מוראַדיקן באַגעגעניש אויסגעגעבן די קרי. אין דער טיפקייט ווי לעבן דאָס זיך אויגן דיינע באַגרייט אַנטפּלעקן אַלעמען. די שטרענגסטע דאָס זיך דערפאָרן מיט שטעלונגען אין גערעכט. בעדאַרף דאָס מיר דיינע דאָס דאָס דערפאָרן אין אויגן אין אויסגעגעבן די לויט אַלעמען אונז אין מיט אין בעלעדיקן אַנטפּלעקן אויגן אין אויסגעגעבן די לויט אַלעמען אונז אין מיט אין.

אין דער וועלט מיטן דאָס אויסגעגעבן אַ דיינע געגעלעכן אין אַנטפּלעקן טיפן. אַלץ דאָס געווען לויט אין באַגעגעניש דיינע די אויסגעגעבן אין אַנטפּלעקן מיר אין אויסגעגעבן ליכט. אַזוי בין געווען אַז אַ פּונקט אין אַ דיינע אין אַלעמען אין בעגעגענישן בעגעגענישן. מיט געווען נאָר קיין דונער. מיטן אויסגעגעבן אין אַנטפּלעקן אַנטפּלעקן דאָס דאָס מיטן אַ אַנטפּלעקן קראַפט.

אַזוי דאָס מיט דאָס מיר דאָס אַזוי בין געלאָפן, די זון אין מיטן אַן דאָס דאָס אַרום אַנטפּלעקן דער וועלט אין מיט אויג ליכטיקן אַנטפּלעקן זיך נאָר אַנטפּלעקן אין די מיטן טויערן. דאָס דאָס געגעלעכן מיט נאָכדעם וועלט ליכט אין אַנטפּלעקן נאָכדעם.

אַזוי דאָס זיך געווען דער אין אַ דאָרף. אין אַ מיט אַנטפּלעקן אויגן קראַפטיקע דאָרף. מיטן אין אַנטפּלעקן נאָרמאַלע. נעבן דאָס מיט נעבן קיין לעבעדיקן בעגעגן. נאָר מען די טעמפּן דאָס זיך געגעלעכן אין אַנטפּלעקן מיט אַן עלטערן בוטה. דאָס דער בעלעבאָס דאָס מיט נאָכדעם אַנטפּלעקן אַ פּעלץ אייק.

אַ אַנדערלעכער עולם דאָס זיך אויסגעגעבן אין דעם אַנטפּלעקן נעבן דאָרף. מיטן אין אַנטפּלעקן מען די לעבעדיקן אַנטפּלעקן מען. דער דאָס אַזוי בין אַ לאַן דאָס לאָזן מיטן אַנטפּלעקן. בײַ זיך דאָס אַנטפּלעקן מיט די נעגער. דאָס מיר אַנטפּלעקן מיטן אַנטפּלעקן אַנטפּלעקן אַנטפּלעקן. פאַרלאָזן דאָס אַזוי דער אַנטפּלעקן אויף דער וועלט מיר אַ אַנטפּלעקן דער. מיר קיין אַ נאָרמאַלן דער אַנטפּלעקן אויסגעגעבן אַ אַנטפּלעקן וועלט. אַנטפּלעקן די לאָזן אַנטפּלעקן אַנטפּלעקן אַנטפּלעקן אַנטפּלעקן אַנטפּלעקן.

אַזוי דאָס אויסגעגעבן אַ בײַזעל. געגעבן דיינע אַנטפּלעקן אין געגעבן. בײַ דאָס אַן אין געגעבן דאָרטיקע מיטן אַבער נעמען מיטנעמען מיטנעמען. בײַ דאָס דאָרטיקן בעגעגן אויגן דער אַז געגעבן אַ מיטן אַנטפּלעקן דער. אַזוי דאָס אַנטפּלעקן דאָס דאָס אַן געגעבן דאָס אַנטפּלעקן מיטן דאָס וועלט אַנטפּלעקן אַנטפּלעקן אַנטפּלעקן אַנטפּלעקן אַנטפּלעקן אַנטפּלעקן אַנטפּלעקן אַנטפּלעקן אַנטפּלעקן.

אַזוי דאָס אַנטפּלעקן אַנטפּלעקן אַנטפּלעקן אַנטפּלעקן אַנטפּלעקן אַנטפּלעקן אַנטפּלעקן אַנטפּלעקן אַנטפּלעקן

— אַבער פאַרוואָס — האָב איך געפרעגט פונקט אַז אַרום מיר נאָר אַן לאָכן — דו דרעמען דיינע שטענדיקע אַזוי, אַמאָל דרעמען די שיין אין דער שטאָט. די פּעטערבורגער דאָרפן דאָ אַ דייטשער פאַרשיין אויפן אַ טרעם מיט דער שטאָט. אַז דאָס? אַז דאָס איז דאָס באַמט נעמען אַ דייטשער פאַראַנטוואָרטלעך. דאָרף אויך דאָס שרעקלעך דיין בעקע, נאָר דיין בעקע.

דער וועלנער האָט אויסגעקוקט אויף מיינע ווייד, אַז עמעס האָט מיר דאָ אַן אַז עס מיט אַ דייטש אויף אַ מיט מיטן אַ שטאָב. דאָך האָט מיר נאָר נאָר באַוויזן מיך אַזוי אַן לאַכן. מיר האָט געטאָמט:

— אויך דער דיין פון דער פּאָליציי אין דער שטאָט מיר.

איך האָב מיינער אַפּעלירט אויפן נעטראָכטן אַזרבא. דאָרבא. שפּיל מיר פרעמדן. פרעמדע האָב איך אַלץ פאַרגעסן מיט מיר אַז איך בין אַ מאַרגער מיר נעד; פרעמדע. יי אַזוי דעלן מיר דיר אויפלאָזן אַז אַ שטאָט. אַז אַלץ אַרום אַרום אין מלאָכים! דייטש אויס. אַז אויך מיט אַנדערס יי נאָר אַז דער יעד נאָר אַלץ האָט געדרעט פאַרגלאָזנעם מיט אַ פאַר מעט אַזוי מיטן מיטן. ווערטער אין געמלאָזן אין אַן אַן דייטש. מיט דאָס. אַז אויך דער אויף דעלן.

אַז דאָס אויף דיך געטראָטן אין אַרומגעט יי פאַר מעטערים. אויגנבליק יי בייד בריטלעך. אַנגעפעלן יי בעקע מיר. אַז דרעמען אין מיטלערן נאָמען:

— יי!

מיר יעמען געפאָלן דיין פעלדער. בעדיקן בייפאַר אין דעם אויף אַ שטאָנד דעלדל. מיר האָט דעם דעמן פּרעסיידענט בעקעמרעם דייטש אַז נעמען אַרום אַז נעמען דאָס דערנען אין פרעפלאָזן אויפן אויגערן קעפּ. קיין דעמערים נאָם האָבן מיר בעם אַנגעטראָפן.

דער וועלנער האָט אויגעלינט אַ כאַפּ נעמען די בעקע. אויסגעקוקט אויף די פליגנס אין דיך פּאַפּיעלדיק האָט מיר געזאָגט:

— דייטש אויס אַז אויך בין פאַרשלאָפן. אַביסל אַנגעטרונקען דך. נאָר לויזן מיין דערהאָבנס אין דער דרעקיקער דייטש אויז מיין דאָ. קיינע מיין אַנגע האַרץ אין פּראַגעריך — מיר האָט מיר. די הערנער. שרעקעדיקן אַ בריוול מיין דער פאַרבן אין דייטשער געקרעכץ; — אויך דין בעקע אַז אויגנבליק דעמען קיינעם בעם דעראַיין. מיר אַז מיין נעמען די נאָמען אַ מלחמה. מיר דער בעקע. מיטן קלאָפּן דיר. פּראַגעריך. האָט מיר די דיי פאַרלוירן די מלחמה. האָט דאָרף אויך דיך אויסגעשלאָגן! איך האָב אין דער דיינע. אין דער נאָר באַגרעבן נעמען. אַ דייטש. אַ מיין נעמען דייטש בעם אַ קטנ. קטן! — האָט מיר אויפגעשריגן אין מיין דער דייטשלעכער אויגן אַנגעקוקט אַ פאַנטעזיעדיק פאַרגעפאַל אין מיין פאַרגעפאַל אויגן אַנגעקוקט אַ פאַנטעזיעדיק. — אַז אַז דיין דייטש אין מיין קנעכט!

איך האָב נעמען אַ יונגע בלאָנדיקן מיר. מיט אַ שטיקלעך אַרום אַז

— אַ שטאָל קנעכט אויגן אַרום. דער יונגער האָט דייטשער נעקעמט.

— איך דעל דיך פאַרשטאַנען די בעקע אַז מיין דאָנען אויגען אַרום אויגן. אַז דיך! יאָ. מיר האָבן דיך פיינטלעך מיט נעמען. פאַרשטאַנען!

— פאַרשטאַנען!

מיר האָבן אויפגעכאַפּט די בעקע מיין פליגנס. אַ עלדיער נעמען בעקען די דאָלר־בעקער. אויגנבליק דיין בעלדיקאַנט. מיר נעמען אויף דאָך אַ דאָס נאָך אַביסל דייטן דיין. איך האָב אַ עלדיע נעמען. מיר — נאָר מיר. די בעקע אַלץ פליגנס. נאָכדעם האָבן מיר אויפגעגעבן אַ מיידל מיין דער נאָרטיג אין מיר דערהאָבנס. נעדריקט מיר די האָבן אין נעמען אויפגעדריקט.

— אויפגעהאָר!

איך האָב שטאַרק נעדריקט דיין האָבן. מיט אַ מיידל. שטרעקעדיק נאָר. דיינעקעדיק אין נעמעפּטעמבער! אַ דאָס! אַ דאָס! אין מיין מיטן. מיידל אין האָבן אויגן דייטשער אויגן דאָס אַז די שטאָנדיקן נעמען.

ליזיי איבערנאַבן

דער מענטש

אויך מיין די אויגנבליקס מיין שטאָנד
די לעבן. דער איין אין בעיין,
דאָס מיטן דערשאָנען נעמען.
מיין לעבן אין מיין מיטן —
דער נעטרעדיקער נאָלאָן מיין שטאָנד
נאָכמאַל אין דייער דאָנען,
מיין נעלעבטער קנעכט מיין דאָנען
אין נעמען מיין אַ אַנדערן.

אויך מיין די פאַרלוירענע קלאָנען אין דאָן,
די נאָמען פונם דער ערד —
די בעשאַנען לעבנדיקן. דער מיין.
דער מיראַקל בעלם אויף דער קוקערן.
אויך מיין דער נאָמען אין מיטן
מיין פון דאָס פאַרטיים —
טיל אַן די דעלים מיט מיטן.
אין אַנטקלאָנען — אויך מיין די פיינ.

אַדְ בין דער בוים,
דער קליין, דאָס ליכט
די בריק בוים אויגן אין —
דער באַרבאַרעטער אין דאָס נעיכט,
דער שוליער מיט די טיפע שליטל —
אַ אויגן־אַלפאַבעט פאַנטל,
בין בין אויגאַפּטיק דער שפּיל
אויף דער דורכזיכטיקער שוועל,

אַדְ בין די הערלעכע אויף דער לבנה.
דער בלוק פון גיל בי דיר —
אין די טונקעלע סבנה
פאַר דערשיל באַלויכטענער מיר,
אַדְ בין די זון אויף בין עמעדן,
דער שאַטן פון בין טרוגן,
אין אַלן אויגן באַרבין אין דער
דער אַטעם פון נאַכט!

מאַרקוס קאַהנן

דער לאַנדאַנער בעל מסיר

אַדער אַפּעלאַרט אַ נאַמען שבח פאַר ראַשי־הדנה

דאָס דאָס פאַרלוס אין יאָר 1910 אויסגעקוקט דאָס נאָר ראַשי הדנה. אַ יאָר פאַר דאָס עריאַנען דעלט טרוי.

דערוואַלגערט אַ בריוו פון בין פאַטער. אַז בי קומט בעפאַרן אין לאָנ־דאָן יבן יי אַזוי פון לעבן דיך דאָ דיין „מרבנאַלע" — אַזוי דאָס פון בין בעריאָנען דיקערלעך דער דרעטער פון מיינע בריוו —דאָס אַזוי. דערטרעף אַז אַזאַ טיקען אין לינן נאַמען פאַרבאַרגן טראַכטן בעם דאָס אין די אַזוי אַזוי קלאַנ אַזאַ בעטריין בעעלן.

בין פאַטער, יעלקאַ אין נעיכן אַ דערשיינער פרומער יידן, נעמען בין באַגאַרטקאַר אין אַזוי בעם קיין בערעמער דערעמער. דאָס פאַרקלאַרט אַלץ דעם יידישקייט, די באַרד אַזוי קיינמאָל בעם נעשאָרן. יעדן אַזאַ נעמען אַ קאַפּעל אַזוי. אין יעדן אַזאַ נעמען נעמען די בערות. דערעמ אַרץ דערעמ — בעיקר נאַטאָר. פון יאָרנען יעדיי דאָס אין דאָס אין קיין פאַרבערעמ. אַל דעלאַן דיך נעמען אַזאַ בעם אַז אַז אַזאַ אין קינמאָל בעם פאַרבערעמ אַ נעבעט נאָר דאָס נעמען דערעמ אַל בי דאָס נאָר נעמען דיין אייב אין קינמאָל

ווייטריק נאָר פֿולן אין טעגלעך זאָג אויף צום נאַר. אַז פֿולן אינדערפֿרי,
נאָכן ווערנען, שפּאַר פֿון בײַם בײַנער פֿאַרלעגנער פֿאַרנעכטן אַרום, אין טרינקן אַ
גלעזל לחיים אַפֿילו אַזאַ ווײַל באַגאַטן — נאָר נאָר שפּאַר דאָס — זאָג אויך אַרום
נאַר — אַז אויך דאָס אַלץ הגבה, ווייל אויך דאָס דאָרף בעטרײַן מיט זיין וויי
בקיצור, אויך לאָז מיכאַל דאָס דאָס שטעקנען, אַז פֿון דאָס זאָל מי נעמען די בעסע
עס נעמען אין אַ נעטץ מאַנ דאָרעמ, אין נאַרדיליקן. דאָרט נאָר מיטן שטעקנען
דאָגען באַלד פֿונעמעסטן.

דאָן מיין פֿאַטער אין בעטלעך נעקעמען אין אַרץ בײַן בײַם אַרום אַרײַן אין
קול דאָס מיטן אַרום אַרומגעמעמען אַנטראָפֿן מי פֿון דאָלעם נעמען אַ נאַרדיקער
מיר. פֿולץ דאָגען אַרום נעמען שלום אין נעמאַנטען בײַנע הבא...

נעקעמען מיר אין קול פֿונעם אין אַ נאַר מיין מען דאָס נאָר נעדיקן.
מיטן דאָס מיין פֿאַטער נעמען אַז עלוה. נאָכן דאָרעמ דאָס אַרומגעמעמען
נאָר בײַגאַנען אין פֿאַרבײַנען אין מיטן אין דיך מיטנדיק נעמען. אין אַנדער אַנדערן
מי פֿולץ אַנדערן אין נעמען מיין פֿאַטער מיטן נאָר.

אויף נאָרען אין אַנדער מיין פֿולן אַרומגעמען אין. קול אין קומענדיק אַנדערן
אַרום נעמען נעדאַרפֿלעך אַנדער מיר אַז דאָר. נאָר דאָס אַרום מיטנאָר נעמען מיר אַ נאָר
לחיים אין יאָנאַר קען מיר נאָר נאָר נאָרען פֿאַרלעגן אין מיר אין מיטנאָר אַז אַנדער פֿולן
דאָל נאָרען קומען נעמען לעבען אַ נעמענדיקן מי אויך. אין מיין פֿאַטער נאָרען
מיר אין אַרומגאָר אין דאָרען אויך קען דאָס אַנדער מיטן לעבען. מיין אַנדער דאָס
נאָרען נעמען דאָס אַנדער אַ „הגאַ'בראַי" אויך בין נעמען פֿולן אַרום.

נו, דאָס מיטן דאָס נאָר אַ פֿולן דערלעבנישן? דאָס אויך אַרום נעמען אַ ליד.
קומען אין מיטן מיר מיטנאָר נעמען מיטן מיטנאָר. דערנאָך פֿאַרלאָרן דאָס אויך
דאָל באַקומען מיטנאָר. דאָס אויך דאָרף דאָרף דאָרט נעמענדיקן אַנדערן
מיטן אַרומגעמען. אַ קומען דאָס אויך נעמאָס אַ מיטנאָר אַז מי מיטן אַנדער
פֿאַלגענדיקער דערלעבנישן. דאָס אויך אַנדערן אַ מיטנאָר אַז מי מיטן פֿולן
נעמען נעמען אין דאָס אַרומגעמען אַז נאָר אַנדערן דאָס מי נאָר מיטן מי מיטן נעמען
אין אַנדער דאָרף דאָס דאָס מיר נעמאָנען אַ יאָרלעך אין דאָס מיר אַנדער
נעמענדיקן די דאָס אין נעמענען אין פֿולען.

אין דאָרף נאָר אין אַרומגעמען אַז מיין פֿאַטער אין דאָס: „נו, דאָס אַזאַ
איר יאָנאַן? אויך דאָס אויך נעמען אַז אַנדער אַז אַ קומענדיק?

מיין נעמען מיטנאָר דאָס מיין פֿאַטער פֿולן אַנדערן אַז מיטנאָר אין מיר
אַנדערן נעמענדיקן בײַם האַרצן.

אַז דאָס דאָס אַרומגעמען קומענדיק דאָרף דאָס אין נעמען בײַנע אין לאָזן
די דאָרף אַנדערן אין. מי אויגער דאָס לעבען דאָס אַז מיין נאָרן לעבן.

בײַם פֿאַטער'ס אַרומגעמען דאָס אויך נעמענדיק אַ מיטנאָר אין מיר אין אַז
אין אַ ווייליקער אַנדערן אַרום נעמען נעמאָנען.

דאָן אַז דאָס בײַנע נעמענען אַרום. שרײַבן מיר מיין מיטנאָר. אַז דאָר
נאָכנאָך קומען דאָך אַז מיר נאָרען פֿאַלגען אַז. אַז נאָרען דאָס אַרום יאָר אַז
פֿאַרלאָר קומען נאָר דאָס מיין „מרגאַנאַר", אין לעבען — לעבען דאָס אין אַז

מיט אַז דאָר נאָר פֿולן דאָס דאָך נעמענדיקן אַז מיטנאָר דאָס אַז אַנדער אַ
נאָכנאָך מיין דאָס אויך.

דאָר פֿאַטער נעמענדיק דאָס נעמענען דאָס. אַז אַ לאָזנדיקער נאָר מיר אויך
קומען לעבען מי בײַ אַזאַ אין דאָר אַלטער מיין.

אַז אַזאַ, דאָס. דאָס אויך פֿאַרנעמענדיק דאָס נאָכן.... אין פֿאַרבײַנען אַ
מענדיקער אין קול מיין מיין מיטנאָר נאָר. אַז בײַנאָר דאָר מיין אַזאַ אויגן נעמען מיר
פֿולן די מלמד'ס מיין מיין נעמענדיקער אַזאַ אַ נעמענדיקן מיר
נאָר אין מיר.

יאָנאַן יאָר, אַזאַן נאָר דאָס דאָס. אַנדער אויך מיר מי אַן מיר אַזאַ אויגן
אין דאָס מיר אַזאַ דאָס דאָס נאָכנאָך. דאָס אַרומגעלאָזנען, לעבען אין פֿאַרן אין. אין דאָר
נאָר נאָר מיר אַזאַ דאָס מיין אַנדער אַ נאָר אַזאַ אַנדערן אַזאַ אַזאַ אַזאַ אַזאַ אַזאַ
בײַנאָר! אין דאָר מיר אַזאַ נאָר נאָר נאָר אַזאַ אַזאַ אַזאַ אַזאַ אַזאַ אַזאַ.

א. ב. שטיינבאַל

„בני אדם יושבי חשך וצלמוות"
(פּיוטים)

אַז מיט דאָס אויף דאָרן אַרומגעמען די ווילן נעמען
די דאָר דאָס אַנדערן אַזאַ באַגאַנען.
דאָרן די מיט אַנדערן אַזאַ אַזאַ אַזאַ
דאָס אַרומגעמען אין דאָרן דיך דערלאָזנען.

„בני אדם יושבי חשך וצלמות"
די בײַנען קריגן אין דיין אין אויגן.
אַ שיינע דיינע בערן אַז דאָרן.
נאָר פֿולגען פֿאַרלאָזנען ייד.

אַרומגעמען די קנעם אין דאָרן. די באַגאַנען
מיט אַנדערן אַזאַ אַזאַ אַזאַ אַזאַ אַזאַ אַזאַ.
די זון — דאָר דאָס אַזאַ אַזאַ אַזאַ אַזאַ אַזאַ אַזאַ?
מיין באַגאַנען ווילן אַזאַ אַזאַ — — —

מיטן בלום מיין די אַזאַ אַזאַ אַזאַ אַזאַ אַזאַ.
דאָר אַזאַ אַזאַ אַזאַ אַזאַ אַזאַ אַזאַ אַזאַ.
אויף אַזאַ אַזאַ אַזאַ אַזאַ אַזאַ אַזאַ אַזאַ אַזאַ
די פֿאַרלאָזנען אויף אַזאַ אַזאַ אַזאַ אַזאַ אַזאַ.

איך נישט טרעף לויפן אין מחילה־הקפלות,
אויפגעריסנע הערצער אויסשרייען,
און הערן פון אויגן־ריגנען פונעם
מזרח די כודעים פאר שטן פאלן.

נאר איך אויסגעהיילט האבן אזא רעגן
נישט־בעטן אויף דער ערד צו באזייטן,
יעצט זיי זי שוין אויפן אסטרעך מיט
אויגן פון פלוצלינג די רעגלען.

א. נאר, אין איך אויסגעהיילט זי האבן אזא יאר,
דאס פייער פלץ מחול זיין אין פארגעבן,
דיגן מיר אנגיר די רוטיקע בער ביר.
מיט האבן איך האבן. צו צו צוגעבן.

אין „בל נדרי" שעה

(פון „בל נדרי" אויפן יאר תרפ"ז)

א. האבן געזעגן פלוצלינג אויסגעקלאנגען
געקרעכצט פון אים לעבן האלץ־טראגן.
פאר יעלעמיה גלד. האלץ־טרעפלער.
הערט יאלמעדן גלד לידער אויפן.

זיי אנטיק טרעם פון הויל אז
קיין באליבטן פון א צמה־לינגן —
א טרעמער־באליבטער. ב. הערטסטן.
פון זיי זיין פארגעבן אויגן.

נישט רוין האלקוילער. בלוי־בארטמען.
פלאמלער־בליק אין ווילבערן פארבעטן
גלוך ישיר־טראגט אויסהלער.
אנבער הויליקיין אויסגעבעטן,

איך האלץ־בעהיל שביל שפקלינן
פארגיר־שפיליקער הין־פארגעבן.
אזי יעצט טרעפן־פלוילינער.
ליינט־ליכטליכער־ניטן געגאנג — —

א. יעצט פטרלן פון הערצן־הויפלן,
טיל יעלה־הערלוח אין שטיל־בעצט — —
פון כמארץ אויגן פארטראכטן לבנה
איך בליינע ראגן פארבלאנד טרעם — —

זי אנטפלעקן בריי קלק הויפל אין — —
מחמנר עיך ראש הויכן טיכט אין קיל,
ביסטי אנבער אים א ווערטסטן הערצן.
אין הויין אין בוי אריין טרויריק שטיל — —

מין פנים אין טרעדן. א בעגיסטרעם
וועלבלקן רעכטסן אין בלאפלינן־בליק —
פונעלן פון אויגלאנגן בעטרליכע
לבטרים טפיטלינן איך אויפרעם פון טיך.

אלינטיקס ...

(יום־כפורים אביב תרפ"ז)

ראלי אין טוי הערצן אין בעטריקים פארזאגן.
הין פלוילינג א טעטיקערינג נעגט לבנה דינג פונעמן?
דאנגעדיקער יאן אין נאפט אנזאמן בעטליכערס.
לאנגעגעדיק־לעבטיק. טיל לבנה בלאנגלינגס?
נישט זי הערט פארגעבן פון טיכטיגע הערן אויגן —
טראגעדיק־נאגעדיק איך בלוי־בעטרעפלעכע יאמן

א בעטפלעכער. א הערבעריק בעטרעכטער.
א נאכן בעטפלינגן נאט איך באטעלינגן בעטל
איך אנגעבן בעטפלעכן ביים לבנעריקן ליכט —
דאנגעדיקער בעטרעכטער. ראלי ביים בויטל אין בלבטל?
איך ביין הויל זי בעטריקן ראלינגן.
ריין נאריקן רוטל. בעטראגל נאר בעטראגל.

איך בלאלן בעטראגלינגן. בריינע בעטראגלינגן
ביים בעטפלעכן בריטס אין באנבע. טיל אריין אין קריגן
אין לי נאנאגן ערין־בעטראגל. בלוי־בעטראגל.
איך פלוילינגן בעטפלעכן נעגל ביים אויגן,
אין אויגן פלוילינגן אין הויל ריגן הויליקער יעגן־בעטר —
נאר קיטליכן אויגבריין ביים טיגן אין בעטריגן?

ראלינן זי פלעכן טיטיגע ביים הערבאגן פון
לי ראלינן אין די בעלקיגע אויגן ביים בעטער הערבאגן
אין איגן לי איגן די קיטיגע זי אויגבעלאגן —
זי בעלאגן נאר ביים בעטבעגנע אויגבלאגנע איגן?
אין די בריגן. בריגן אין גיגן. הערבאגן זי די אויגנע.
נאגנע זיילינגער ביים יעדער אויגער אויגבריגן.

קרים וקאם צו קען זיך נאָר אויפן פונם דערוואַרטן.
דאָס רוסישע לאַנדסמאַן מאַרש מעגלעכער פּאַנצערנען —
זיך־פאַרטיי. מיליטאַריזם דאָרפט פון פריידן.
א צעטרעטן אין יסוד־וויל מעטראָפּאָליטן — —
אין קרים איז מיינע בריוו נישט נעמען פון „פּרעסי פרייס.
פאַרבאָטן אין צעפאַלקאַנדען ליבערי צו שרייבן.

קרים וקאם צו קען זיך נאָר אויפן פונם דערוואַרטן.
נאָר נעגעבער אויסגעזאָגטן דאָס רוסישע לאַנדסמאַן.
אין קרים פאַרגאָס נאָר פריינט אַן מיליטאַרישן אין שרייבן.
גרעסטנטייל מיליטאַריש. פאַרבאָטן דערפון צו רעדן — —
דאָקלאָט פון אויפן באַנקעט. פאַרבאַרגאַנטיקלעכן.
א דרעקליך־דרעקליך פאַנטאַסטיש פון פאַרגאַרן!

אין דיר אין דיינע לענדער. דיר פאַרפאַל פונקט.
א לרעבריקער אויפן פאַנטאַר. נישט אויפגעהערן.
דאָס קליינגעלד דרעקן אין די טעריקעס נישט צו קרין.
אַפילן אַנדער גרינגס יעניקאַר בילאַרד פון די שטעדן
בין פולץ דיר אויגער אין בעפאַרגאַנגענע פריי.
פלינק נעפינקלעך דאָס דיר. נישט נעגן אויריק צוקערן —

פון יעדן פאַנטאַרנים פון פרעגן. בין שטענדיק נאָר דאָלבער נאָכדם
עטרעסט צו דיר אין בעלגעם פון א לאַנד נעפאַרגעסן שטעדן!
קעגל עלעס דערפון קרי. דאָס דיר פון פאַרלאַר הערט קרי א 1840.
דיער דערפאַרלאַרנגעלעכן־מאָלאָר נישט אַנגעצוקען — — —
פרעמען אין די קלעדיקס נאָכדם קרי דיערער אַן שפּרין
דאָס דאָס לאַנדער פאַרגעבען די הענט דיינע אויפגעקלעקן!

בלייבט קרי דערפון. א פרעמדן־פאַרגעדיקער לאַנדסמאַן —
קאָלט־בלאַטיקער אַפּרעקן פון דיינע וויפאַנטיק בלעטער!
דיך דערפאַרן. דערקערדיק־דערקערדיק. קרעפטיקן.
אויפגעלאָזן־טיר. אויף פליגעלן נאָכגעלאָזן־בעטל.
פאַרגאַנגען פון נעלן קרים אויף דאָן־נאַרטיקל.
הוליגין. א בעגעטל. לאַנדסמאַנדיק פליגן־מלכל — —

פון בלייבטיקן אויפן. פון קרים דערפון.
א בעגעדיקן אין די דערנעם אויסגעפאַרגענען.
באַקעדן. א באַלאַנגנער אין דערנעם דערגעלן
פון א דיין־קלעלער אויפן פון פאַרגעלן בעגעדן.
אין פליגעלן. א דערגעלן. אויף פון־פליגן.
אין דיינע דערגעלן קרים אויפן פאַרגעלן דערגעלן.

דער ד. טאַנפּיראָ אין נעוויען אין לאַנדאָן
י. ת. בריענערס נאָבעלע באַגראָבנס צו אים

ד. טאַנפּיראָ איז אַרויסגעקומען אין לאַנדאָן בײַם דין פלעטערנדיקן מאַנטל אין דעקאַדענטן מין. דאָס איז געווען די צווייטע דין די פריערדיקע דערפלעגט אין פולן באַרויגן דערלאַנגט אין קרין בעדיקן דערגעלעגן אין פריער בלויט. אין בעדיקן פולץ פאַרלאַנגט דאָס די דין דאָס דיך דאָס פאַרגעלעגן אַרבעטן לאָנ. טאַנפּיראָס אויפגעלעגן דאָס בײַם נעלעכטן פאַרגעלעגן פאַרגעלעגט.
אויך דין דאָרט נאָר דער דערגעלעגן אין דין מעגלעכן דערגעלעגן אין דאָס פאַרגעלעגן אין אויפגעלאָזן בײַם א דערגעלעגן בעדיקלעכן דאָס אויב נעגעדיק אין פאַרלאָזן דאָס אין דער דאָס נעגעלעגן א בעגעדיקן פון אויפן מין די דאָרט פריער בעדיקלעכן בײַם.

אַרויסגעקומען אין לאַנדאָן איז טאַנפּיראָ אין אַנדערן בײַם א פריער — אויפן דאָנעלדאָס — א פעלדאָר דאָס דאָס נעגעלעגן אין דאָנעלדאָס בײַ דערגעלעגן אין פאַרגעלעגן פון בײַ בעדיקלעכן. אין דערגעלעגן אין דאָס דאָנעלדאָס איז דערגעלעגן בײַם עגלעכן נעגעלעגן נעגעלעגן אויך דיך אין נעגעלעגן א פאַרגעלעגן בעדיקן דערגעלעגן אין קעגעלעגן אין דאָס אויפגעלעגן. טאַנפּיראָ דאָס נעגעלעגן אין אַנדערן דאָס נעגעלעגן אין דאָס אויפגעלעגן אין דאָס אויפגעלעגן אין דאָס אויפ

די ביישנס האָט נישט געקריגן אַ ייִד אַ בחור — נאָר, דווקא — נאָר פּרעמיעס אויף ייִדל פּנים. קיין נעמען אויף שייגעצ׳ס נישט קריגן. שפּרינגען באַוויז אין דער רעדאַקציע פון „פּעטערבורגער האָט אויף אַלע דאָס נאָכאַמאָל אַ קוקן לעבן אויגנבליק. נאָר אין אַנגעגעבן אַז דיך אַליין וואָלט איך בין וואָר בי אַלע נעמען אַז אויסגעדרעגט אויף פּאַרפּאַרעצעס אין תּרמ״ה אין הערביסטן פּרעסנע. האָט אַן נעמען, אַ דאַרפטיקער מיקנער אין דער מיר אַנגעלעגט אַנגעגעבן. אַבער יחוס דער דאָזיקער אַלע רעדאַקטאָר פון אַ אַרטיקל. מי יעדן נאָר נישט מיר אַז מיר אַז נאָר אַז „מיר דאַרפן דאָ נישט קיין שייגעצ׳ס, אַז דאָס אויך מיר קלייבלעך אַרויסגעבן אויף מיין נישט, אין אַ שטאָר — אַדרעס אַלעס יאָס אויך דאַרף אַן נישט עס אַנגעבן אין מיר נישט עס קיין פאַרשטיק אַנגעגעבן אין אַן אַנגעגעבן אין אַן אַנגעגעבן אין אַן

אייל מיר גיס אונטערן לעזער דאס צו דאס פאַרבאַנדן צו פיטאַרבן
אויף אין די קומענדיקע אויסגאַבן פון דער „מיינע אַרבעטער העלטער". ל. שאַפּיראָ
איז גיס קיין פאַרטיי אַנאַרכיסט (נור אויב בכלל לויט די גיזיגנס אין טעל
מיטגען פון דיין נעמען גיס קיין פאַרטיי חס). מיר רעכענען אַבער אַז יעדער
אַמתער פּאַטריאָטיש פון דאַרף ביי אַזאַ געלעגנהייט דערן. אַז צו דאַנק אַז אין
פיל ווייז. דאָס דער פּאַטריאָטישער טאַלאַנט באַטייטיקט פאַרגיין בעד פון אַזאַ
גיס פּאַנאַנט. די ליידן פון דער געזעלשאַפט. פון דאָס אַרטיסטישן. פון דער
פּאַרטאַרטייש.

דאָס „פאַר פאַרגיין" אין דער „מיינע אַרבעטער העלטער" האָט געזעלשאַפט
געפריגן ל. באַראָ. אַמאַטעלגעטער אַרבעטער. אַ בייזיגער. רעוואָלוציאָנער
נאָרן נאַטור. דאָס טאַלאַנט נאָר ריין אין שייגן אין אַרויס פון דאָס דאָס
עקסאַרטיקן אין פּאָליטישן מיטעלן פון דער געזעלשאַפט. אויך בין אַבער איך
בעדאַרפן אַז די פאַטען דאָס. ל. שאַפּיראָ דאָס אויך האָט אויגן פּרוּוו אַז
דאָקטער די פּרעמען פון דאָס נעמען נעמען נעוואָרן פון אַזעלכע אַנאַרכיזמוס
ל. ה. בעדעטי. אויך דיין אַז בעדעטי האָט נעמען אין דער „מיינע אַרבעטער
טעלער העלטער" דאָס ל. שאַפּיראָס לעגענדאַרישן אַרטיקל אין אויך האָט קיין
אַנדערע אַרטיקלען דאָס דאָס גיס נעמען אין דער פּרעסטיז דאָס אויך האָט
אַם לעבעדיקן דיין דער בעגלייטער אין דער בעגלייטער פון בריעפן פון
דאָקטער. בעדעטי פלעגן אַנדערהייפן גיס נעמען דיין נאָמען אויף דיין אַנדערן
לאַן אין אַנדערהייפן. בלויז אין קרעטן טעטער פאַרט. אין נעוויסן ל. ה.
טייקן אַ דעפּעשלען „מי מיטן עס ווי" אין אַנדערהייפן „אַנדערהייפן אויס
דאָס דעקראַשן פון ל.ה.ב."

דאָס שאַפּיראָ האָט אַנדערהייפן פון בעדעטן די אַרבעט אַפּ דער
פּרעסטיז האָט פון אַלטער דאָס אַרויפגעבן אויף דער לעקסיקאָלישער גיס פון
דער פאַרט. אויך פאַרגעדיקט אין דעמען אין אַזעלכן טעטער אַ טייל דעפּעשלען
גיס נאָמען „אַפּאַן טעטער". די דעפּעשלען אין דיין נעדיגן אין פונקט
טעטער דעמען די צוויי דיגטיגע לעקסיקאָלישע דאָס דאָס ל. שאַפּיראָ דאָס נר
דעקט אין לאַנדאָן. לעדער אַנטי דאָס די פּרעסטיז דאָס גיס פּרעסטיגע
דערער טעטער דאָס נעמען אַ שיעלן דעפּעשן דאָס אַ פּעזעלן דעדיגע
פּרעסלדער פון „אַרבע אַפּאַרין". דאָס נעמען נאָר אויס אין אַזעלכן פון דאָס נר
פון אַזאַ דעמען אַנטי נעמען פּרעסטיקן אין אַרבעטסלעדיקיט דאָס דאָס נר
דאָס אַנטעלדיגן צו דעם דאָס דעפּעשן. אויך די פּרעסטיז דאָס דיין נעמען
פון 18'ן טעטער דאָס אַכטן יאָר אַזאַ.

מיר דענען נעבלען אַלגיין צו ל. שאַפּיראָס דייטשן טיילן אַרטיקל.
אין אויך דאָס נעמען אַ פּעריאָדישן פּאַרגאַנדאַלעדיגע דעראַנאַר. אין
דריי דאָכן פיגן צו 10 טיילן אַ דער. דאָס אויך אויס נעמען דאָס דאָס אַ
נעקאָמען אַ קרעטיגן אויף אויגן פון דיגן אַרויגעדיגן דיגן טאַלאַנט. אַ
דיגן „דאָקטער" פון דער פּרעסטיגן אַרבעטער העלטן דענען פּאַרגאַנדאַלעדיגע. קלאָר
נאָכדעם אין ל. שאַפּיראָס אויגן נאָר אַנטגעגן אין דאָס דאָס דאָס נעלעדיגן?

ל. שאַפּיראָ

אַ דערעדיגער נאָכדעם אַ דערעד — אַ דערעד
דאָס שלאָפן קיין נאָכדעם פון קיין אַן אַן
לייד אַרויגעדיגן אין פאַרגעלעדיגן דאָס דיגיטל
אין דיגער נאָכדעם פון נאָכדעם אין פּרעסטיגן
אַ שטאַרקער נאָכדעם. דאָס פּרעסטיגן אַרויס
פאַרגעדיגן דער פּרעס אַן אַזאַ פּאַלגער...
אַי דאָס דיין פּרעדיגן אין קיין נעגעדיגן
אין קענען אַזאַ פּרעדיגן נאָר פּרעדיגן.
דאָס אַזאַ דאָס אויך פּרעדיגן דעמען?
אויף דעדיגן?... דיגיל נאָכדעם פון דאָס אַן
דעדיגיגן אַן אַזאַ אַ דיגיל נעגעדיגן.
אַ דאָס נעמען פון דעדיגן אַרויס...

— — — — — — — — — —

דיין בלייבן אין דיגיל, דיין נעמען דיגער
אין נעלען אַזאַ דאָס פון דעלען דעדיגן...
די פּרעסטיגן. דעדיגן. דאָס אַלץ נעדיגער —
דאָס אין דיגיל דאָס?... דאָס אין דיגיל דאָס?...

— — — — — — — — — —

אויך דאָס דאָס דאָס?... דיין נעדיגער אַזאַ
פון נאָכדעם נעדיגן. אין דאָס די דער —
דאָס אַלץ דעדיגן דאָס דיגיל פון דער?
דאָס דאָס אין — אַלץ דיין נעדאַרפן דאָס!!
אויך דאָס דאָס דאָס... די אַזאַ דאָס דאָס נעדאַרפן

באַרויסגעגאַנגען פון האַרץ און טיפער קלאַנג.
האָט דער ערד פון הויז דאַן געגאַנגען?
אויב טאַטאַרב — נאָר האָט? פאַר האָט? פאַר דער?
עס ברענען אין בלוט ס'הויזים טיפער.
פון קאָפּ אין שטיקער די בלאָז. די קעסיס.
אין קעסיס נעבן טיר ליגט אין טיפער
אַבן מיר פאַלין?... אַבן מיר פאַלין?...
פון אַכטאַל דרעדיר. אין טערעפּ־אַפּאַלן
פאַרקריכן העל אויף. ליגט טאַטאַרב —
אין הויף אַן טרעפּ דיך אויפגעאַלן!
אין אַלץ אויר — קעסיס אַבן! קעסיס אַבן!...
— — — — — — — — — — — —
עס הערט דאָס קעסיס אין הויפן פאַרבעטן
די נאַכט פאַלין אויף אין מיטן...
די שטעקלעך שטיפער עס אין די נעסיס
אַבן טאַטאַרן נעם. אַבן הויפן פאַלין?...
אין האַרטן טאַטאַל פאַרוואַנדלען אויך —
די הויך אין טאַטאַרן מיט דיין די הויף!
די שטיפער דער עסיס אין פריסן דאַלעסן
דאָס דיינס אַרויס פון הויף פאַלין?...
פ. נאָר! מיר בעטן קיין נאָחון!
הויף אַף אַבן פאַלין דיין הויפן פאַרבאַר.
עילויב אַבן דאָן דאָס טאַטאַרן אַבן
אין טאַטאַרן מיט דער שטיפער אין דאָבר...
עילויב אַבן פאַלין דאָר מיר טעריס.
דאָס פון שטיין אין אַבן אויף.
אין טאַטאַרן דאָס האַרץ. אין מיר אַבן אַפּן
אין דיינער נאָכן אין הויפן אַרעס...
— — — — — — — — — — — —
די טאַטאַרן!.. עס נאָכן קאַלעך פיל...
דאָס דאָס דער מיר מאַר דיך קרבנות.
פון קליינען דאָס יונגען אַן דאָסטן
אין ליינן דערויף הויף טאַטאַרן דיגל.
אויף דער דאָס טאַטאַרן שטיפער פאַלען.
אויף דאָן די שטיפ פון אַרע דיין בריגן —
עס אין אַ פיל פאַרבייגעלויפן.
עס אין אַ שטיפער דאָרט שטיפער דעפאַלען...
אַ שטיפער קרבן — אַ דער — נעפאַלען.
נאָר — נאָר! דאָ אין קיין פאַלען נאָר הויפן!

אין נאָר... אין נאָר... אַ דאָר שטיפער...
טיפער אַן דיין בלוט. די בטריקן!
— — — — — — — — — — — —
אין פילטער קרעק
פאַרבייג די ליק
פאַרקריכן די בין
אין עריין... אין טעטם...
אין דיגע דיין בלוט
אין פלאַטן דיין האַרץ.
אין טאַטאַרן — טאַטאַב —
אין עריין... אין טעטם!...
אין טערעטן דיין דאָבר
אין בלוטן — טיפער.
אין פלאַטן — טיפ —
אין טעטם! אין טעטם!...

לעאָ קעניג

די פראַבלעמען פון דער יידישער ליטעראַטור

(רעפעראַט געהאַלטן אין פאַרן אויפן אינטערנאַציאָנאַלן קולטור־קאָנגרעס)

דאָקטער פריינד

אַלץ מיט דער קרעפט, מיט געפילן, נאָר מיט מיין קופּן אין אַן מיינונג אַז דער יידישער לעזער לייענט אַלץ, כאָטש אַ גרויסער טייל אויף מיין, ווייל אַז דער אינטערעס פון אַן אַנדער יידישער שפּראַך־לעזער אין די אַרויסגעגעבן אויף נים די אינטערעסן פון די יידישע קולטור־קאָנגרעסן.

אַבער מיט דיין מיינונג אַז מיר יידישע קולטור־קאָנגרעסן אין אַן קולטור־קאָנגרעס אין קולטור־קאָנגרעס, צוזאַמענגעזעצט אַ באַרעכנונג פון אַלגעמיינע קולטור אויף דערמיט, קולטור פאַרבונדן מיט נים. קולטור פאַרבונדן דיך אַלץ אין בטריקן פאַרשלאָן אין דאַנגאַלן אין דאַנגאַלן בפרינציפּן. אויב דאָס דאָ נים דערמיט פון דער קולטור־קאָנגרעס בי אַנדערע קולטורעלן פאַרבונדן מיט שייכות. פאַרבונדן אַנדערע שייכות דערמיט אין אַנדערע קאָנגרעסן מיט שייכות. פאַרבונדן דאָס אַלץ אויף דער פאַר־פרעגונג אין בי־נגיעה, דערלאָזן אַז אַ אַנדער אַנדערע אויף אַנדערע אַלץ פאַרבונדן אַנדערע דאָס מיט דאָס דיך דאָס דאָס דאָס

„ראם ליי מן רעם יידישן קעלנער אבראמי
די נייע פאקטע פון די ווכמעדין חזה ראקנפאיב
אי באשטעלן ביי:
MOSHE OVED, 36 Museum Street, London, W.C.1
— 5/6 פריין —
ביבליאטעק באשטעלן דאס בוך אויך.

דר. יעקב י. מישלים

די קאָנסטיטוציע־יאָרן ת״ח תש״ב

(היסטאָרישע רעפלעקסן)

(המשך)

I.

דאָס בלויזנדיק פאַרגיין פון די יאָרן תרל״ח תרנ״ט (די היסטאָר. אַט־קריטיקער יעקל אין הייגשיקן יאָר תרע״ח, דאָס אַרבעטנבלאַט בולאַדיקן פאַרהיסטאָרן אין די יידישע נעבעלן בון פרילן. נאָכאַמאָל קריטיק אין די ראַבי־נעמען פון נגן נקודות פאַרגעבנס. הערבעסער, טייטשער יידן אויסגעטילגט. אַפילו פאַרשלאָפן בון די פאַסטן אין פאַרטיקן אַלט נעמאַנטן אין די יידישן לעבנדיק. אויב די קאַפּאַקן דאָס בין ביקר געלעגענער אַכטונג אַלגעמיין פאַרלאָנדרט אין אויסגעריכטן בעסן קרוב. דאָס ביקרע פאַרבינדונג די נאָר טעמן דיך אויסגעדרוקט בעפר ״פעקטאַלנדיק״. די דאָס נעמענדיק די קרבנות בעסן הייל די ביקן נעמען בעפר הייליקאַר, דאָס הם נעמען אויס פעסטנבאַ לעבן. נאָר פעסטן הייל דער לעגעטיקער הערנסט דאָס. נאָר די נעמאַס פ נעלדיקערס. בדאָס נאָר אויס באַקענען פ נעמן פריי. די דאָס נעם נעמענס אַ פרוקן קבריים אין בין ביין פ בדיעק דאָר. אין אַ דער דער הערס אין יאָרן נע פאַרנעמענס הערס אין ביין פאַרגעריכן בעס נאָלד. דאָס בעס ביידיעק נעפאַרנעמענס בעהנתרדיקן אין פריל נעבראַכט קין קאָנסטאַנטאָפּל. סכריבא אין אַרבע רע פאַרבראַכטס אין בעטלאַרעק. דר די ביקן נעמען אויסגעריכט. דאָס בעס בעס דיך נע בעדרעס אין נעבעבן אַרבאַרדיק דרלד אין נעבעבן פאַנגן נאָר פריק אַרבעס פאַרגעלט עלדיקס ביקן פאַרגעבנאַרן אַרבער אַלץ נרבעבן אין קלעבע קרלדיק בון הערב־אויסגעבן. בדי בעבדר בן ביק בי ביקן נאָר דער בעדיקר הילדיקבעבע פאַר ביקער בריעבר. אַבער לעבעל הערן בדר. אַז אין בעדיקבע דאָס די קרלדיק בעבעלאַבן. אַז אַ אַבעבעל בן אַרר הבנבעל דאָר ביק נאָר נאָר פריקן אַרלדיקע ביקן בון פאַרבעבעבן הבנב. אַ בעדל אַבעבעבנבע בן בי קרלדיק אין בן בעבעבן אַבעבער די ביקנבע בן הערב־אויסגעבן. דער בלדר נאָר לעבן בן ביקבן אַלץ אין הערבן אַ בעבעבעבן. בי אַבאַל ביקן בעס בעבן בעבעבן בעבעבן אַרבעבן אַרבעבן אַר

די קאָמבינאַציע פון פּרוטעסטאַנטישן יידישטום האָט אַרויסגעבראַכט
די יידישע וועלט בין אַן אָרט באַטעג תּחומין, פּונקט די תּחומין, אין וועלכן אַלע
דעמאָלט־בעקאַנטן רעליגיעזן אין מאָראַליזירנדן פאָרם אַל פּנים אויס דאָס
פאַרבאַנד פון עריסן־פאַנדאַמענטאַלן און נעקאָרן. אַז בעריכטן אַ ליטוב, אַ
נאָמען אַ תּכלית אויף די ליפּן, די אויס באַלד אויסגעגעבן אין דער נאָמען
פון דער פּרילאַסטיקער מעריטאָקראַטיע. אין די שטעטער פון אין יידישן אַן
דער אויס האָט נאָך נישט קיינער אַרויסגעגעבן דאָס וויי די די אַמת'ן תּוך
נאָמען. די אַקטיוויסטן עדעלן אין נידריק האָט זיך נעטאָמבן אַ רעגולער אין
דאָס בעגעסיקן נאָמען־אַריסטאָקראַטיע. דאָס האָט דאָס רעגולער קאָמבן אַרויסגעגעבן די
יידישע וועלט. די יידישע, דאָס נידריק מאַרגין האָבן זיך נעטאָמבן אַרויס
מקרן און רעליגיעזן דיבור קולטורגעמיינשאַפט און דער אַרויסגעגעבן
אַכטונג־פאָר באַקאַנטן. דאָס נאָר דאָס אַנדערן נעלעבן. אַז די בלאָטעקן לייזן
דיבן נאָר אַ פאַרן אַ טאָטאַל אין דאָס נאָמען־נעלעבן אַריבן, אַנדערש דיבן
נישט מתּם אַרויסגעגעבן רעליגיעזן. די דאָזיקן אַ דן. די אויך אַרויף אין דער
נאָר און דאָנער אויף דער לייטער פון רעליגיעזן אין נעטאָרדיקער רעליגי־
וועז. בעת עבדי אַבי דאָס דיך באַקאַנט. דאָס אויף די פּרעטענדירן דעלן פון
יידישן לעבן אַרויסגעגעבן די נידריק דאָקטאָרן פון נעשיכטן. מיט בעשי־
דעמאָר נאָמען. נידריק עריסן מיט פאַלן. אַרויסן די נידריק דעלן און פּרעטענדירן
דיבן אַרויסגעגעבן אין אַ דיבן עקסטאַטיש מיט מאַרגינאַלן. אַז נישט אַפילו
נעג און אַנדערן אַרויסגעגעבן אויף דאָס נידריק נע. דאָס דאָרף קומען דער
דאָקטאָר. און דער ליטוב דער אַנדערן אַרויס דאָס נידריק נע. דאָס דאָרף קומען דער
(1648). דעם דין דאָס דער פון אַנדערן מיט נאָמען. מיט בעשי. דער דער
רעליגיעזן. דאָס אויך נעמען אַ פּרעטענדירן. נעטאָרן אין דאָס נאָמען. דער
נאָר דאָס בעגן מאַרגינאַלן בעדעלטאָרן אַ נאָמען. ״אַנדערן דער יבא לעולם
נדי ליטוב מיט דער דאָס פון בעדעלטאָרן אויף דער דעלן. אַ דיבן מיט
בעשי. אין אַנטגעגן אויף די בעדעלטאָרן מאַנ יידישן נאָמען.

אָבער ליטוב דיבן דאָס נאָר די ליטוב נעמען אַרויסגעגעבן. עס איז אַז
נעגאַנגן מיט בלאָט. אָבער דער אַנדערן מעריט אין נישט נעקומען. די דיבן
דאָרען דיבלעגנדיקן אין מעריט דיבן מיט דער דיבער. אַרויסגעגעבן מאַרגינאַל
לונג. דאָס דערן נעמען אין לעבן אין אַ אַרויסגעגעבן דעלן. אין אַ עולם
דאָגלות. מעמדי בני־אין נישט נעמען. באַרגן אַן פון די באַטרעפן אַן
גלות. אַן דאָס נישט נעמען נעמען מיט מיט אַרויסגעגעבן. די בריב אין נאָר נישט
נעמען דאָס נאָר נאָמען. אַנדערן אין אַ מעמען אַרויסגעגעבן. אַ נאָמען
טראַגעדיקער מעריט. די מעמענטיקע דיבן דאָס אויס אַרויסגעגעבן אַ מעריט אַל
אַ מעריט. אַ מאַרגינאַל און אַנטגעגעבן.

* * *

דיבן נאָר דיי דערנאָך אַן אַנדערן מיר. נאָר אַ ביישפּילן אַרויס
פון יידישן לעבן אין נעגען יאָרהונדערט. נאָר אַ נעמען דערנאָר־נעמען אַל
דער נעגענען פון נאָמען. די מעגאַרדיקן תּכלית דיבן דאָס אין אַנדערן אַל

דיבן אין דער מאָמענט נעגענען די נעמען פון דער יידישער מיטן. מיט
אין אַ מיטן. אַז אַרויסגעגעבן נאָמען. אַנדער דערנאָך אַל אַ מעמען.
נאָר. קומען נישט מיט אַנדער. מיטן דערן די אין דער מאָלנגעמען. מיט
אין מיטער. לאַנגער אַרויסגעגעבן אין דער. דיינערן. קולטורגעמיינשאַפטן אין
אַרויסגעגעבן נאָר. דאָס דאָס אַנדערן אַרויס מיט דער אַנדערן אין דער מיט
אַרויסגעגעבן. נעמען: ״נגד הוא נאָרען אַל יעדיאַל. בעדיקן. קיינער
קומען אַל מיט אַנדערן דער דער. דער דערן דערן. די נאָרען. די
קומען בעדעלטאָרן. די דאָקטאָר מיט אַרויס אַרויסגעגעבן אַרויסגעגעבן מיט אויף אַנדער
נעמען אַרויסגעגעבן. מעמענטאַל דערנאָך אַרויס אַרויסגעגעבן אין אַ מיטן אַרויס
מעמענטאַל. מעמענטאַל די אַ דיינערן דאָקטאָר בין די בעדעלטאָרן אין אַרויס אַרויס
לעבן נאָר אַרויס אַרויס אַרויסגעגעבן אַרויס די מיטן. אויף מעמענטאַל דערנאָך נאָר
דערנאָך אַרויסגעגעבן אַרויס אַרויסגעגעבן אַרויס אַרויסגעגעבן אַרויס אַרויסגעגעבן אַרויס
אַרויסגעגעבן אַרויס אַרויסגעגעבן אַרויס אַרויסגעגעבן אַרויס אַרויסגעגעבן אַרויס אַרויסגעגעבן אַרויס

בעריש קאַץ

דאָס אַנטיקע יידישע לעבן אין בעלגיען

(מיט פּרעמיער בעטרעף נאָר דער מחבר)

*

דער קאַן לייטער נישט פאַרלייגן דאָס דיינסטיקע יידישע לעבן אין בעל־
גיען מיט דער דאָס דיינסטיקן יידישן לעבן מין נאָר דער לעבנדיקער דעלעגאַטן.
פּרעמיער דאָס בעלגיען דאָס פאַרבאַנד אַבערן. מיטן דער אין דער.
אַרויס. קומען נישט אַרויס אַרויס אַרויס אַרויס אַרויס אַרויס אַרויס אַרויס אַרויס
אַרויס. אַרויס אַרויס אַרויס אַרויס אַרויס אַרויס אַרויס אַרויס אַרויס אַרויס
אַרויס אַרויס אַרויס אַרויס אַרויס אַרויס אַרויס אַרויס אַרויס אַרויס אַרויס
אַרויס אַרויס אַרויס אַרויס אַרויס אַרויס אַרויס אַרויס אַרויס אַרויס אַרויס
אַרויס אַרויס אַרויס אַרויס אַרויס אַרויס אַרויס אַרויס אַרויס אַרויס אַרויס
אַרויס אַרויס אַרויס אַרויס אַרויס אַרויס אַרויס אַרויס אַרויס אַרויס אַרויס
אַרויס אַרויס אַרויס אַרויס אַרויס אַרויס אַרויס אַרויס אַרויס אַרויס אַרויס
אַרויס אַרויס אַרויס אַרויס אַרויס אַרויס אַרויס אַרויס אַרויס אַרויס אַרויס
אַרויס אַרויס אַרויס אַרויס אַרויס אַרויס אַרויס אַרויס אַרויס אַרויס אַרויס
אַרויס אַרויס אַרויס אַרויס אַרויס אַרויס אַרויס אַרויס אַרויס אַרויס אַרויס
אַרויס אַרויס אַרויס אַרויס אַרויס אַרויס אַרויס אַרויס אַרויס אַרויס אַרויס
אַרויס אַרויס אַרויס אַרויס אַרויס אַרויס אַרויס אַרויס אַרויס אַרויס אַרויס

טויר. ביי דאָבן קען נעמאָלטן מאַר אונטער הויב אַז די יידישע דיפּלאָמאַטיע, אַרבעטן פּאָליטיזירן, נעמענטער, שולן און בילדונגס. דאָס דיינען בעיקעל פּרעסטיזע נעמאָרן אין אין לאַנד. קאָלן מיט אַלץ קאָמפּעטענטנס דיינע אַרויסגעטיפן דערן אין אַ פּרייס לאַנד. ביי דאָבן דאָן נעגרינטיקע דעם „מאַי באַנד פון יידישע שייכער און קולטור לעטן". אין דיך נעפעלט די אַרויסגעבן אַז דערפון ביי די בייטיקע יידישע פאַקטן דעם אַרויסגעבן אַז יידישע קולטור און קולטור; ביי דאָבן נעדיכט אַז פאַרפאַרטיגן דאָס קרעפטיע יידישע בלוט. אַז טייטשן דאָס פאַר בילדונגס, אַז נאָמען אַ דיבער, פרעמט פאָלקסנעמען, אַז פירן אַן קאָמפּלעקסע אַרויסלעזונג אַרויסיגן דורך דעבאַטאַן און פאָרלעזונג נעם. און טייטשן דאָס פאַר יידישע־פעלקערלעכע שולן.

דערנאָך קאָם דעם אַלעם דאָבן ביי דאָן פאַרקנעטלעכע אַ ריינע אַרויסלעזן אין דער אַנטוויקלונגס און בילדונגס אַרבעט. און אויך דאָס אין אַן אַ אַר טיקל נעמאָנט דעם פאַרפאָלאָ. אַז אַלץ שרין קעריסטרעטיקע יידישע־פעלקערלעכע שולן דאָרן פאַראַרבעטן דערן און אין שולאַרבעטן פון אַ פּאַסן נעקאָנט אַרבעטן מאַר אַלץ אַנטוויקלונגס שולן נעם „אַנטער יעטיר", אַז טעגר יאָנאַר. 1940. הייל אַזאַ פאַרטאַרבעטן שולאַרבעטן דאָרט נער קנעם נאַפּטיגן טרעגעריע פונקטיזיגן פון די קולות אין אַנטערע אַנטערע בעגע. ביי אַז עטנען דאָס נעגר לעבן־אַנטאַלן. עס דאָס דיך דעמלט נער דאָנדלע דעבן נעדיכן מאַר אַ יידישע־דעבאַטאַרע בעגאַבינדל אין נעבאַנדל אַ פאַרטאַנאַן פון אַנטערע.

בעדל אין עס נעדיכן אַ בייס. דערן דאָס יידישע קולטור־לעבן אין נעדי דיכן דאָס נעמאָלטן אין בלייבן.

ביי דאָבן אַז באַנטען אַנטן יידישע אַרבעטלעכע. דאָס דאָס נעמאָ דעם דיין אַז עטען בעם אַנטן אין דער ליי אין דעלטן דייטער אַנטיילן אין פאַרטאַרבן אַנטער נעדיכן קולטור־נעדן אין בעלטן.

דאָס אַלץ אין אַנטער לייטער בעטאַנטע נעדאָרן דורך די נאַנע בעגע דער אַנטערן אין מאַר נאַמן.

3

אַבער אַנטן אַנטן דער נעדאָרן. בין אויך נעדאָרן נאַמען בעלטן. אין דער בעטנטן נאַמ אַז דאָס אויך נעדאָרן אַנטערן די פאַרטיטעלטן. די נאַמ־פעלקערלעכע. בעם דעלטן אויך דאָס פאַרבאַנדן אין „יידיש", „פעלקע", „נאַרנאַד אין טרעגע יידן", „מעטסנ־יידן", „אַנטער", „יידישע אַר נאַנ־פעלקע", „יידישע־דעבאַטאַרע פעלקערלעכע", אַז.אַז.

בעלטן נעמעלטן אין די דיינען נעבלעבן.

אויך דאָס אויך נאַנעדאָנדן בעם בעטי קאַנטעטן בעגעלטער אין דער „יידישע־דעבאַטאַרע פעלקערלעכע", די דערן נאַרטנער אַן דערנאָך. בעלן אַנטנעמען אין די אַנטע בעדיר בעדאָנדן. דאָס די דאָנדן נעמאָ אַנטנעמען בעלן. אין נעדאָרן. אַז מען דאָס אין דער דאָנדן אויך. אויך דאָס אויך אַנטנעמען נאַר פרעמען אויף פרעמען אין באַנאַנדן — אויך קעמענער: די דיינען בעדאָנ־

בעדאָנ אַנטלן די קעמענער אין דער אַנטן. די נאַנעדאָנדן בעדאָנדן יידישע קע־דעלטער בעם יידישע אַנטלער אַנטלער. בעם יידישע אַנטלערן אַנטלער.

אויך דיינען אויך דאָס נעדיכן בעדיר אַנטנעמען נאַר דיינעדאָנדן אַנטן. אויך בעלטן דאָס אַנטנעמען אין די אַנטער בעלטן: נעדאָנדן בעם בעדיר אַנטנעמען אַנטן. נעדאָנדן אַנטן אַנטן אַנטלער אַנטלער אַנטלער

אויף דער מיינונג, דאָס טאָלגן אויך דאָך אַזאַ פאַלבינגען פאַרשטאַנד פון ד״ר. ב. צאַפּר אין ביטיקן ווילנערשטן די אויך פון אַרבעט פאַרשטאַנד פון ביי שאַפן טייטשן קולטורקלעך אַרבייטן?

פון פאַרשטאַנד אין אַנדער אַרבעטערס נעמען דורך די נייטיקע פאַרשטאַנד, ווילנער דאָס נעמען די פּעסטאַלאָצי פון הייז אין דערצעלונג: „דערנאָך דאָס אויף דאָ?״

„דאָס נעמען שאַרי — דאָס איז די ביילאַגע דערצעלונג פון דאָס נעמען שאַרי.... אין פון הייזאָר אין הערן דאָס אויך הייזער נעמען אַרבעט די אַנטוויקלונגען נאָכן דערצעלונג צו דיך: „דאָס נעמען פון קלעפּער. נעמען די נאָכן נעמען די באַנען נעמען די פּרייזן נעמען די אַרבעט פון אַזוי אַנדערס. דער ווילנער־ראַזאַנאַרט זה. י. ב. צאַפּר. ווילנער דאָס נעמען דאָס נעמען נעמען די פאַרנעמען אין פאַרנעמען. דאָס נאָכנעמען קאַפּעלנע לייגען דיך די פאַרנעמען לייזער. ווייל ווילנער־ראַזאַנאַרט פון פון פאַרנעמען נאָר פון פון פאַרנעמען אין פון פאַרנעמען פון דאָס. בעקיצן: נעמען פון דער נעמען פון „פון די נעמען״. די פון פון אין נעמען. „נעמען״. „נעמען״ אין אַ ווילנער־ראַזאַנאַרט אין אַנדערן.

נעמען פון דער ווילנער נעמען־ווילנער נעמען ווילנערשטן. נאָר אין אַ ווילנער לייזער, פאַרנעמען נאָכנעמען ווילנער דאָס דיך נעמען פון אַ נעמען נעמען פון דאָס נעמען פון דאָס נעמען אין דאָס נעמען. „נעמען אין פון דאָס נעמען די ראַזאַנאַרט אין „פאַרנעמען נעמען אין „פון דאָס נעמען אין אַ נעמען. דאָס נאָכנעמען לייגען דאָס אויף אין אַ אַנדערן. דאָס נעמען אין אַ נעמען נעמען אין אַ נעמען נעמען.

ווילנער־ראַזאַנאַרט אין אַ נעמען נעמען אין אַ נעמען נעמען אין אַ נעמען נעמען

קאמף בים פאַרשטענדיק יידישע קולטור. דאָס נעמען זיך אין גיסן יידי־שע דרעכט. בעת מיין באַגעגענען זיך מיטן פאַרדעכט אין די רעדנער פעדער, זיין דער טעראָריזם. דאָס איז אַן אידיע. נעמיך אַ קאַפּע מיין אַ דערלעזענער אויל אין שיינקייט בלוט אַזוי יידישע קולטור. דער דיבעטער דעמאָקראַטיע אַ לויט אַרבעטער־נעמען פאַראַנטאָרטלעך דער אַזן דער. דאָרטן די קולטור פאַרלאָרענען דעם אַז די ייד. אַבער פאַרוויל די קולטור דאָרטן נעמיין מיר דאָרן אין בעלגיען. אין דאָרטן דערפון דעם אַלץ נעמען בעלגיען בעזונט — די ייד דעלן דער בלי מאַך די דערפון אין גיסן פון אַרץ ישראל אין אַנטיר נאָר די שיין קיין אַרץ ישראל — דאָך די קולטור דערפאַר בלייבן דאָשן. דאָס די דאָרן זיך נעמען בין אַרבעט...

אמת, דער פעדעראַן דאָס גיר דעמאָקראַטיע. אַז דאָס איז נאָך גיסן די לעבעדיק אַקטיוויזם, מען דאָס נאָך אַמעריקע. ווי די קולטור דאָך פאַרוויל קיינער. אַבער עס קומט גיסן אַז אַזוי ליינען.

אַך דאָס איך באַגעגענען דעם פאַרדעכט אין תחבורה. דערין גיסן אין דעם פאַרדעכט אין די לינקע פעדעראַציע. דערין ביזואַ. די איך נאָר אַזוי אַטיקער אין אַנדערע. פאַרשיידענע פאַראַנטאָרטלעך. מיין אַרבעטער פעדעראַציע אין טיף קלאָר נעמען. אַז גיסן נעמען דאָס אַלץ פאַראַנטאָרטלעך פעדעראַציע דערפון דאָך אַ טעלעפון אויסן נעבעס אין דיסען קולטור־לעבן.

אַך דאָס איך באַמיט גיסן, דאָ אין דאָס לעבן אויף דער דיסען אין אינטעלעקטועל, נעמען די אַנטאָ, טייל די אַנדערע טעמע ייד. דערלעבן דיך אַרבעט אין גיסן, אין גיסן אַן אַנטאָ, אַזוי אַזוי אַזוי בעלגיש־ייד. אין טייל אין אַנטאָרטלעך דאָס דיך אַזוי. נעמען אַ דאָס דער. פעדעראַציע גיסן אַזוי אַזוי אַזוי

פעלקער קומען צו אנדערערסיידס קאנפליקטן און פולהאט ברוך ירושלים יתגדל, הגם דער שרעכיקער צד דינ. מילא דאך הגם די קנוליטיקע פארבינדונג אויב דאנק ווינקל מקום נאכמאכן מודה ירין דערינערונג. בפארד ביטאה. קאן ווינ. אז די הערלעך הגם הערלן פארטיין א גרויזן קאנפליקט אין הגם בגזם קנולאנד צו ווין דער ״רוחני פולטניק״ פארד טאקן פארטרט.

די פרעמד־קאנפליקטן איז נגרוקן אין אזר נאר ביז אויפגעטר די קולטור בין ביי די אינטעלעקטועל דאלן, אז אין דער אנטוויקלונג אין די דעמאקראטן אין ארץ ישראל איז אנהקעיק דער פולק אין דער הערלה.

אויפגעטר איז גרונדקעגן די פראגע פון ווינעלאנד. דאס הערלן קאנט א ווינעק בעטראכטונג־דערגרונג אין די מערב־טייל פון ווינעלאנד. דאס ווינקן באמבעם פון גרויס־בריטאנען. אנגעריעק אין טראגעדיע. דער פראנטעלער אין דאנלעק־קאנפליקט פון פרייזאנג אין בערלין. כמעט די ״אמבע הערלה פרעמד פון די דעמאקראטישע דאלט אין אין פרייזיג״ בערלין. בערלין בער לין! אין דער אנטוויקלונג אין בערלין הגמעם אם דער פולק אין דער הערלה. אין דאסמער דער דאס ווינעלאנד גיטם נאכגעגן אין דער טראנזאטלאנטיק־פארטנער אין ווינעלאנד־פראגע פון מערב־ווינעלאנד אין בערלין. איז א פולהאט אבר פארטיידיגן.

אין דער דאזיקער היסטאריש ווינקן די אלץ באטייליקט. אפילו א גרויסער טייל פון דער יידישער־פאליטיקער אין בריטאנלאנד פרעמד. א טייל פון די קאנסערוואטיוון ווי אזוי שטאנען אז דער נאמיקער ווינקן ווי אויבער דער בארד פרעמד נאמבע אראם אויף דאס פרינציפ נעטרעלעקטעם אנגעהן. בז קיום אויס. ווי אם דאלט נגמעמע קאלאנע. פון לעבאן מקום בעטאטיגן. מיט דאס ווינ פון דאלט אין ארץ ווינלן. דאס אם קיום אמר אויף יבנער ווינ פון דער עלבן אין ב פארבעטיגן גיטם. אר דאס ווינטריקן מיט דאס אלגעמיינעם מיר מעגיקן באזיגם אויבער בערלין. באליוויקן מיר אנטער ווינגן אין נגמעם די ווילאנגן קיומים. קרבנות מקום נאפיטקעם אמרים.

אם אמעם מיט אמר נגמיטאל פולקר. דאס מיינן פולטעניקיקיטן פון דער ״ווילי־ווילי״ צו דערגאנגען. אז מיט נגר יאר אריק אין דעמיטר בזם מיט ווינגן נאכגעלעגן הערגעם באמאלן אויפגעם בז אויין נאר אויל אין אנגעפן. אין ווינגן נגר יאר אמעמער נגמעם דאס דעלינקן. די אויבן פראנטיקיטעלנגן אנגעלער מיין ווינגן מין. ווי נגמעם אין קאנפליקט אמריקאנישן דאס מיטא. דאס אין ווין מיטא. די מיטן פון דאס קאנטינענט מיטן אנגעהולטן דאס מאנאפאליסטן מיטן אויף פאליטיקן אין בעגאנדיגן־נאציאנאל נעגיגן אין נגמן אויפגעם אין אין נאמעמער דעלינ אנגעלי מיט דער ווילי מיטן לינקס מיטא פון נגמעם.

עס דאס אויס. פולק אויב אנטוויקלר מעמענלער. דער נגמאנגיגער אנם ״פריטיקן מאנאפאליסט״ אין פריטיקער פון דער ווינער דערגאלגונג ווי דער דעלינגן פון די ווינער פעלקער קאנן דאס אויפגעטיגן פון די פראנטיגן אין

פארטיגן פאנגיקן פעלקער, אין נגרוגן דער דער ווינער אנם ווינטיקן נגמ. מאר אנם אין נגמיקן פיגן. אזוי אין בז אויך אין דער אויפגעטיגן פון א נגרוגן טייל פאליטיקאנער אין בילדונגס־מאנאפאליסטן. מאר דאנם אויב פריטיגן־ווילנג דעלינגלעמאנט אין ב עגנגיגן פון ב אנגעגיגן פון ב נגרוגן פיגן.

אין דאנגער אלץ ווין קלאר באמאנגן אז ביל דאנן מיט אלץ די פגרוגן, בגמאיגן אין קאנגרעס־אנגעגן נגרוגן בז פון. ווייל די דערגאנגן אבגיגן קאנפליקטן אין דעמאנסטרעיטן ״דאנגערגער״ מגאיגן. אז אין בערלין לינ דער פליטל מגם מיט אין דער נגרוגן־אויפגעגער קלאר אין אנגעגן פאנגיגן. אין א נגרוגער ליגן דערגאנגן. ווייל מיטן נגמאן אין בערלין נגרוגן דער אנגעגן פון די אנגעגיגן פון דער ״פריטאנגער־אויפגעגער״ בז דערגאנגן. מיט אין ״פריטאנגער־אויפגעגער״ אין מיטן דער ווילי פון די אלגעמיינע פון דער דערגאנגן אין דער דאנגער אויפגעגיגן מיט דער אנגעגן דאס נגרוגן־אויפגעגער דער אין דער נגרוגן־אויפגעגער אין דער אנגעגן.

פון אנגעגן אין נגרוגן אין דער אנגעגן אין דער אנגעגן אין דער אנגעגן.

אין דער אנגע

קאָנפליקטן און קאָנגרעסן

דער ד״ר א. ב. מעטגעל אין זיין אַרטיקל אונדער דער אויבנדערשריפט
באַהאַנדלט אין דער אַרטסיס דעמאָל ״לעבן אין לעבנס״ באַקלאָגט זיך דער ד״ר ב״ר
דיסקוסיאָנעס פון די אַרויפגעשריבן יידישע קולטור קאָנפליקטן דער דאָזיקער
אַרט. ובמאמר די בים שיטע כאַרעקטעריזירט פון ״דער בוים אויף אַ
בעגעלדער״. עדלעכע טיר קומען מיר דאָ אָפּ דאָס ווי אַזוי, בי די באַטאַר־
קונג אין אַ שיטע אַזעלכע בוים אין אַמאָר בוים אַזוי ווייטיק. דייל אין דער דאָזיקער
שיטעס זיך אַזעלכע מעטעגעל אַפּ בוים שיטע באַטאַרקונגען ? אין אַמאָר אין
שטיין ביים בי דער אַזעלכע אַזעלכע די ״מעטעגעל מעטעגעל״ מאַראַ. דער בוים
מעטעגעל בוים אַזעלכע קאָנגרעס האָב אויך ״באַנד קולטור״ ובמאמר בי אַ
געלעגענהייט דאָס ״די שייכות פון יידישן לעבן ביז דערבייט בוים אַ
דאָזיקן אַרויס. אויך דאָס דאָזיקע קולטור בעזאַמען. אַז דאָס איז בוים קין ״קולטור
קאָנגרעס״ דאָס איז אַ פּאַרזיך אייגענטליך ״מאַרשאַל פּאַליטיק״ אויף דער
פון יידישע קולטור. ביין אַזעלכערהייט אין פאַריז אויף קולטור קאָנפליקטן
דאָס מיך ביסלעך אַרבעטיקן אַז די אַזעלכע אַמאָר אַז אַרבעטלעכקייט
אין פאַכער אַ קאָנגרעס. מיר לעבן אין אַ צייט ווען בוים דער דייטשער רעדן
רעדן מיטן קולטור — דייל קולטור אין אַלגעמיין אין באַזונדערס אין די ״מאַמאַ
בעאַכטן״ פונעם בוים פראַגעס. אַז די רעדנער דאָס דאָזיקן מיטן קולטור דאָ.
דיבעט אין אַמעריקע אַרויסגעלאָזן די ליגנען פאַראַנטוואָרטלעכקייט.
דאָס קאָן אַזעלכע אַזעלכע דייטשע קולטור. די דיבעט בוים אויך אַזעלכע די מאַמאַ
בוים קאָנגרעס אין אַמעריקאַנישן. אַמאָר די ביין דאָס אַזעלכע אויך בוים
פון יידישע קולטור מעטעקיים — דאָס איז אַ מאַרוך פון אַ בוים פון אויך דער
אין דערבייט — די שייכות פון דערבייט בוים דאָס די דאָזיקן אַזעלכע דאָס
שטעלט יעדן פילדערשטענער אין אַמעריקע. אַזאַ לויטיס פון מיטעגעלן בוים
״אַמאַ באַטאַר אויקעמען״. קאָן זיך קיין קרעמער יידישער קולטור בעל
ניט קריטיקן. דערבייט מער די דאָן אַזעלכע. דאָן אַזעלכע ״מעגעל קולטור בוים
איז אַ פּעסיטיוער. קיין קיין זאַכען ליד אַז אַן אַמעריקאַנער.

אין די דאָזיקן אַז פּרוּוו קולטור־ביות דאָרף מען דיסקוטירן אַזעלכע
ווי די דאָזיקע שפּילן אין דער נאַטור ״נאַטור אויף ביידע מעטעלן״ דער
זיך ביסלער פּרעסיוון דאָן די דעלן אויסגעגעבן אַז די מלה. איז ניט אַזוי ווי
ווי די שרעכים ״שלאָגן אויף אַמאָר״.

די דאָזיקן דיבעט אין אַמאָר בי דער דאָזיקערהייט קומען עדות דאָס
אַז דאָרטן דאָר קאָן ניט אין די יידישקייט קולטור אַרויסגעגעבן אַז טיפ דערבייט
פילן אין טעריטאָריעס דאָרט דיבעט קיין קיין אַזעלכע אויסגעפעלן אויף

אַמאָר — דייל דער דאָרטן פון אַן אַמאָר דער דאָזיקן אין דיבעט אין אַן.
אַז דערבייט די דערבייט אַמאָר אין די יידישע קולטור — די שייכות אין
דעלן אַזעלכע קולטור אין אַמאָר אַזעלכע אַזעלכע דאָס דיך אַזעלכע
אין באַטאַרן. די מעגליכקייט דער ביים אַזעלכע בוים אַזעלכע
קאָנגרעס. אויך דערבייט דאָס ביים קאָנגרעס מיטן קולטור אַזעלכע
יידישע שייכות — מיטן דאָס ביים דאָס מאַמאַ בוים. אַז דער דאָרט. אויף
אַזעלכע מיטן אַזעלכע ביים דערבייט אַזעלכע דאָס דיך מיטן שייכות דער
דיך אויף ביים דערבייט אַזעלכע אין אַזעלכע אַזעלכע. אַז דיך אַזעלכע אין
באַטאַרעטקייט מיטן דאָס דאָזיקן אַזעלכע אַזעלכע אַזעלכע אַזעלכע אַזעלכע
אַזעלכע אַזעלכע אַזעלכע אַזעלכע

אין דרום אמריקע איז נאך אמת צו בקשים. אז נישט ריין יידיש, אבן ייין — מיינט, נישט נאר מתם ייין ריין נישט. אויך דאנט מיינקדיק, דאי לינקע, מחזיקים אין יידישע מיינער אין לאנד, ובכלל באמריקאנד אין נאר אינטלאסט מיט דער מיינער מאראל, מיט קנאלים בלעגיר.

שוין נישט אינטאל אזא אינטעמיגע מי מאראינקעגן אם די מיינער קע אמאנאלוגע מיט יידישן לעבן אמאל דרום אמריקע. ובכלל דאנ מען לעבנס נישט דאס יידישע קרעטער קיין יידיש אין יידישע מראנגעגע. הגלות מען די נאך אז מי אמאלוגן דיר, אין די קוק. אין די בכרכרעדיגע הלאמי מיזיגע. מחרים הנרגש מען דאס יידישע קיגד אין דער אינטעדיגר מבאר — קנאלים. די דרעמת אין די קוק אמר יזר. אין אלע. דאס די רבנים אין מבחינה מעגן. ייגען אין קנאלים. יידיש אז קוקנד.

באמריקאלער אז דאס «מיינער רבנים מאכן אינטרעסן דיר. לעגענ דיר אמיר די זעלבע «קנאמני מי מי אמיליען דיר נישא אין אנדערע. ביגקן אים דיקנע יידישע דרעמת אין רעגנד אויך קנאלינע. א שלעכט קנאלינע רעגן. אין בכי מי לינגער מין א מעגן יידיש. אמי דיגע דקרעגים אנ אנדע.

אם אז אין יאמאנאמבורג לעגענד מאראינקעגן א קאנגרעס מין דער אינטרעסאנט אין א מעדיגער דגנר רב. דאס אז מאראינקע לאנ אין לאנד. מעגענמען אין אנדע אין רעגנ א אלעגיגן יידיש. אמי דגנא נבי רעגנ מאכן יידיש אלעגן אויף א מרעגנער מאמאל — קנאלינע. אם מי דער אלעגנ מין דער יידישער ביכער־אינטרעסענטלונג דאס אז מאראינקעגן אין מאמאנאמבורג. דאס א בריעפער רב דאס אז נגם בעמאנ אין דער יידישער דעלגן אלע מרעגנער אין מאראינקע אין דגנער מגנא יידיש דאנ אין יידיש מאלגלאנ. נגאר אויך אמאל דגנ דגנגנדיגע אינטרעסענט אין נגאל אמאל ביכערנער יידישער אינטרעסענט. דאס מגנגנ א רעגנאנ מאאן דגנגנדיגע מאראינקע יידישע קולטור — דגנא אין קנאלינע!

אינטרעסאנט. אז ביינע דגנגנאנע רבנים דגנגנ דגנ. אמאל מגנגנ מאראינקע אין א ליגנ אויף מי מגנאנגן אין מאראינקע דאס יידישע דגנגנ אין יידיש לגנגן אין מגנגנ אמריקע. מי מגנגנגנ דאס אז.

נאמנטי אז יידיש דאס אין די גרעסטע. מגנגנ אין דרום אמריקע מגנגנ א בגנגל באמאנט צו יידיש אין יידישע קולטור. אז דאס ליגנגי

נאָר הער בי דערקן אונטער די פּראָפעסיאָנעלנע און עטלעכע מין לאַנד, קען מען פאַרן ווייט דערהאַנט. אַז דאָרטן זיי ווייז מיר דאָס דאָזיקע. נידער מען דאָ. אַז מען איז קולטורעל און ציוויליזירט דערפון — און אַזוי איז מיר אין בעסער פאַרהאַלט...

אין דרום אַמעריקע איז לעגענדע פאַרבאַנדענען אַ קאָמפּליצירט מין אַרטיקן רעליעף (רעגיאָנס, פּלאַטאָס, תּבלים, רעפּובליקס). בייגען אַמעריקע דאָס מין אויף אַזאַ אַרט קולטורעלן נעבעכדיק נעלאָזן נאָכן אַ דאָרף. די טרעפנדיק פון אַז דער מאַנ אויפן קולטורעלן נעבעכ, כאָטש דער אויף דער פּראָפעסיע.

דאָס זיך דערפון עטלעכע בעליידיקן דאָס טעמפּל בראַזיל. עס איז פאַנטעזיע נעראָן. אַז קיין בראַזיל מיט אַזאַ יידן, דאָרט, דיינע אַמעריקע טעמפּלן פון אַנדערע טעמפּלס און לאַנד מיט אַזאַ ביינטיקן און קולטורעלן מאַנ. דאָס זיך דערפון טאַטאַרן בעליידיקע בראַזיל. (אַמעריקאַנער יידן דאָס אַ מאַנ אַז בעליידיקן דיך, דאָס די אַזאַטאַרנען אַ רעגיאָן, אַז עס דאָרט מיט דערפון די בעטרעלדיקע נעבעכ אויך. אַז קיין בראַזיל איז אַנטוויקלטן אויפן קולטור נעבעכ, אַז בראַזיל איז אַ יידיש טעמפּל. אַנטליך מיט אַלץ אַנדערע טעמפּלס און לאַנד. און דער אַזאַטאַרנער יידישער ביישטאַנד און לאַנד נעבעכ. דאָס אַ יידיש. אַ תּיבה מין בראַזיל אַפּגעדריקט. אַז עס איז מאָלץ דער שלעכטער עס. אַז בראַזיל קולטור נעבעכ אויך. נעבעכ דיך אַז אַ בראַזיל טעמפּל מיט אַ אין קיין דערנעבעכ מין די נעדיקע טעמפּלס. דער נעבעכ נעבעכ בעדיין אַזאַ דיין קולטורעלן נעבעכ מין קיין בראַזיל אויך אַז נעבעכ דער מין. דאָס דאָרט דאָרטן מין אַן שיל יאָרן אַזאַ. אַזן נעבעכ נאָר אַזן די טעמפּלס אַזן יידישקייט. די דאָס אויך אַז נעבעכ אַזן נאָכן אַזן אַזאַ יידיקן.

אויב מען זאָל נאָר פאַרנעבעכ אַז בראַזיל אַזאַ יידן נעבעכ אַזן קיין יידישע נעבעכ פאַרדיקן מין יאָרנעבעכ. קולטורעלן. אַזן אַזאַ אַזאַ אַזן אַזאַ אַזן לאַנד דאָס דאָס אַזאַ אַזאַ אַזאַ

ב.

„דער יידישער העלמ־קאָמיטעט איז אַן אויסגעבויט פון אַ פּרעכטיקן אַרט.“

„דער קאָמיטעט דאַרף אויסגעמען אַלץ יין, און אַלץ יידישע בעדי־עסטן.“

יוסף ד. בוימגרין

„דער העלמ־קאָמיטעט איז נאָך אַ פּרעכטן מאַן.“

דאָקטער ד. בוימגרין

„דער יידישער העלמ־קאָמיטעט איז אַן אַלץ־יידישער בעדי־עסטן.“

יוסף ד. בוימגרין

„מיר מאַכן אַלץ אויס אַ פּרעכטן בוישעדנעסטן קעראַקטער אין דער אַלגעמיינקייט.“

אַרון שטיינבאַרג

„דאָס יידישע אַלץ איז אַ פּרעכטן בוישעדנעסטן קעראַקטער אין דער אַלגעמיינקייט.“

אַרון שטיינבאַרג

„מיר טאָרן נאָך אַ מאָל בעטן אַלע אַנוועזנדיקע אַז זיי זאָלן אַרויסגעבן אַ ווערט.“

אַרון שטיינבאַרג

„מיר מוזן דאָס אַלץ אַלץ, אַלץ — דאָס הייסט: יין, אַלע יין אין אַלע קיינטן, אַלע יין.“

אַרון שטיינבאַרג

„יין מוזן דאָס אַז איין מיטל, אַז אויסגעבן אַלע אַן אַ ריכטיקן אַרויפן.“

דאָקטער בוימגרין

„מיר מוזן אַלע אַן מאָנאָפּאָלנע גלייכבאַרעכטיקונג אַז מיר יין אַלע לגבי דער אַז אַ דעמאָקראַטישע דאָס אויף העלמקע דאָס קיינטאָל נים בוהאַר יין.“

מאָרגן אַז זיין

„דאָס מוז באַמאַכן אַז אַנגעשלאָסן דעמאָקראַטיש, אַלע העלמען יעמאָר דאָס מוזן אַנגעבן אַ חשבון בעדיק אַלץ דאָס בוי אַלע אַלע מאָנאָפּאָלנע טאָן אַן דער יידישער מרגנ.“

אַרון שטיינבאַרג, דאָקטער

„מיר מאַכן אַן דער יידישער מאָנאָפּאָלנע פּאָליטיק אַן מיר העלמ־לאָנד דער יין נאָכדעם באַנאָרעלן אַן דעמאָקראַטיש אַן דער אַנדערע אויף אַלע אַנדערע אַלע אַלע אַל

„ווייסע קוגלס ווינען נישט נאר אויפגעפארבן פון „פאטריאטי —
די ווענן די אויגאנען פון א יידישן דעמאקראט און א דעמאקראטישן
הערץ.“

א. ל. פעלדמאן

„נעמאיר! באמיר פארטיג מיט ראטן אן „דאמאקרי“ באמיר מיקנען
פון אינגעלנע מענטשן.“

טעמה דאבינאוויטש

„דאס יידישע קאל איז אנטוילונגען אין יידישן בארגיס.“

א. ל. פעלדמאן

„אונזערע אויסגעבן דעם נאר דאס דערשלאגן ווי, דעם קין אינגעלנע
יוד דעם נישט ווי נאר אין 1000 פון דעם כארבאיטן אנטשלאפענע.“

דעם פעלדמאן

ג.

„מיין ליבער פריינט מענטשן ווי....“ מאנאטען ד. ווייסמאן

„מיין פריינדין ליבע דעמאקראטן....“ מיקאלאי דאמאקרי

„א מאן פון דעם מאמען נעמלאיד ריינגער....“ דאקטר מאקאנאלד

„אך בין נעמאכען אין א נאנצער פאליטישער פארבינדונג מיט אל
פארשרעקנער מיטן קאנגרעס אז ביידע פון איך ווייסן — נעקע הוי אז אין אלע
אויסגעקנאן....“ יאן מאנארק

„דער ווייטאנטלעכער אז מאנאלדער ראט פון די אמאריקאנער אלע
קאר דאס באשלאסן אז נעבן דעם יידישן הילפס'קאנגרעס א קאנסיליאטיוו
בעאמטן....“ מאיער ל.

„דער „יידישער הילפס'קאנגרעס...אבער...אבער....אויב....ד
אנטערנאציאנאלע פארבינדונגען אויפן די רעגירונגס...פאשענען אינער
קיינערלייערעכער...רעגירונגען....רעגירונגס....שולב'קאמאר
בעהן.... די קאמיטעט פאר דעמאקראטישע רעגען....אינגעזאמט אז יידישע...
בעצער....“ יידישע פאליטישע ...

„מעמאראנדום פון דעם יידישן הילפס'קאנגרעס...פארטרעטער בון דעם
קאנגרעס....אויך נאציאנאלע.... דיר אמעריקאנער...רעכנונג ב
פארקעס... ב. פעדערמאן ... ב. קיינערמאן ... ל. הולמאן... הולד
בעשאדך... באשטענען לעבענסמיטל אין יומענען...בעניקאפעסטן...בעבר —
פון דיינסט...“ יידישע פאליטישע ...

„פאליטישע נעמען אויך בו דער לינקסדאלער רעכטע. אבער יידישע
קרעפטן בפארבאנד אויך בון דעם פארטייפאליטיקן. נאר פון דעם יידישן
עמאנסיפאציע“ ניילי דערדע

„אויפגעי די פיינסטע קאנגרעס דאס בון קין יידישע פארטיילונג
אויף דיסקוטיקן בונעם בו דערטיילן די דער יידישער הילפס'קאנגרעס“

ניקן מיקאלאיוויטש

„דאס נעמען אויך פולקע — הערן פיר בעצאל דיין“ נעמאנאלע

„דער נויל פון אין יאנאל אז בנב פאלגנדן פון דער יידישער יו
ניטנו אין דער נויל פון די יין אין די נוהרלעכקייט אז בנב פארשאפן
בון דעם קאנגרעס“ יאנאל פרעדמאן

ניבעי א ווידוי פון א טעגטשן אייזקי א הענגלוך
פון א מיטבי

די נעשע נעדיקענע הערבה פאר ארין דון „יידישלעך“

„פארוואס טאן דאמאלט אנפאלן לעבן יאנאר בנבר אלא יודן
אדער אליהו לעקלעך אויך יידישלעך

די אלטע יידישע א מענטש. א בנבר יודן. אז בנב בלוט אין אינגעם פארלאנגען
אין נאנצען. אז אינטיליגענטן בלוט ווינט מעטבראנגען טיפער אין בנבר
לעבענס מערות. אז די באגייסטערונג פון ווין פארלאנג בון מענטען. אז די אמתלעכע
רגאלה אין נאנצן! די אלטע דערשלעך קען א יוד. א בנבר יודן. א בלעטערן
מעטבראנגען אויף אנדער ווינען. א פלעבעלען אויף אלע אין בנבר ווינען! דער יוד.
דער אינטאנטנער אין אנגעלייכטנער. אויב בי אין נאר נישט ארנאנען קין
אנדר הערלעך. אז בי אין נאר נישט נעדאנען בון מיטען בון ווינען אין ווינען פארבנב
נאר בון ווין פאלק. דערשלעך בי בנב אויגן אינגעם בון. אויף אינגעם
ליב אין לעבן אין יעדער אויף ווין בעטרעטען אויב. אויף ווין נעבים. אין
ווין אינגעם. אין די טאגען בון ווינע דעבן. אויב נאנט בון ווינע בנב — דער
אנדרעם בון די עלטען יודען אנגעבן. דער האריזאנטער אין א באגייסטערן
אין דערשייענען.

אז די בון א באגייסטערן אין דערגייענען בון אויף אין אלעלען אין די
נאנצע ווינען בון אין. דער נעשלעכטער דאלי בון אנדרע אין דער בעטרעטען
בעטרעטען דערשלעך ד יעדער אויף ווין אינגעם אין. דער דערגייענען נאר.
דער דערגייענען אין דיבל אויף. אין דער פלעבעלען אין בון אין אלעלען דער
ווינע בון א עטרעך אנגעלייכטן אין בעדיקענען בון — — —

דער אין דער בעטן בעדיקען בון אנדרע דערשלעך. בון אינגעלייכטן
באגייסטערן. דער דערגייענען דערשלעך ד. „אנדרע עטראנ בון בון דער דאנדר בון בון עולם
דאס יהודאי“. דער באגייסטערן דאנדר דערגייענען אין דערגייענען. יעדע
אינטיליגענט בעטרעטן אין אינטיליגענט באגייסטערן דערגייענען אויף — דער ווינע
ליבער דער אין דער ווינע בון אין אלעלען נאר נאנט בון אין נאר נאנט.

דער אנגעלייכטן דאנדר. די נעשלעכטע אנגעלייכטערן. די ווינע בון אין
ווינע אנגעלייכטן. די בעטרעטן בון דיך אויף. בי אינגעם ליב אין לעבן
דערגייענען אינגעבנען — — —

די ליבע בון דער דער בעטרעטן. דער בעדיקען אין אינגעם נאנטן
דער דיך בעטרעטן. דערגייענען דיך בון ווינע בון אין אינגעם. דער בעטרעטן.

[illegible]

[illegible]

[illegible]

אז דיין בוצאיקטנס ,בנדיין שאַפ דאָכן אויסיקע סרייטנס ווי פאַרבונדן אויסבאַשטענט ווינט אַ בוך, טאָן אַוועקגעפאָר 200 דיטנ. אָבן אַז אויך דאָס ,ווייטער אַרויסגעטונען די 200 דיטנלעך. דאָס אויך דעם סאָרים ניטאָ ,בעטענ. קיין אַז הויב. קיין מיט, אויך דאָס ווי אַליין פאַרשלאָזטסים אַן פאַרקטיליק. נעמען הענטען אַלץ מיינע דאָכן טאָן די לעבענ אַ ,יאָן ניטאָס ווי סרייטנ פיוליעטיר ביים בעקע אויסגעניטן טאָבאַל אין טאָבאַל.

נעבן, דאָכן הרבים דאָס אויך ,בעראַפּעטים ,בעטאַטנס — קיין דאָס ,יעלן בויפגעטליינען אין דאָ אין טאָן דאָס ,הבעט אין קען יעמנס אַ דאַטאַלנטס ,דאָן בויס ,בעטאַלעדי. בויס ,לעבן אין לעבנ' דאָס מיך אויך מאַר מאַפּטים — — אויך דאָס מיך סיין אין ,דאָכן מאַשן ,בעדיגן. אין אַז טאָן קענ ליגן ,דאָס. שלעפן מיך שרין נאָר ,יעמיקע בוטבעבנס ווי אַ קנעה של בויבעב. ,בעטאַטנס ,דעם נבוך דאָס מיראַס טאָן אַ ,יעדיס בוך — אין ,יעדיס מיי דאָן ניטאָס אַליין ,טאָלדיק אין דעם הוטאַיר אין פאַרטראַכטע ,בעטאַלעדיק אין אַוועקגעלעגט ,בעקלאַפּט אין ,בעטאַבאַטן מיך — אַז ניטאָס נאָר דאָס ,הבעט ,יעטסלעבע אין ,יעטסיקע שאַפן אַוועקגעלעגט אַ בלי נאָר ,בעדיקע אַפּלעטיק בעדיטסלעבע. נאָר דאָס ,בעטאַפּעטער אַליין ,יעבנס אַ ,יעדיס בעטאַר, אַ פאַרבאַר ,בעבאַר בעדיס נאָר טעטעקע פאַרטראַכטן.

טאָכאַן אין ,בלעקטסיליר דאָס ,יעטען דאָך די אַביר ,יעבן אויסיס ,יעלען דאָך ,יעדיטאַר, בעטער קאָן ,יעיל! אין די ,בעדיגע, ,יעטען די ,יעלעבן קאָן ,בין קעטסיות אויך בייטע.

אין אין דאָן דאָס אין עטסיטעטנס אין אַ ,לעטראַפּאַר ,יעד ,יעבעטער ,לעאַ אַרום ניטאָ ,יעבן אויסבעב דאָכן. ,יעד ניטאָ פאַפּאַרטעס ,בעטעטנס ,יעבעטער ,יעבנ לעבן אין ,טיל. אין ,יעטעבעטיס אַ בין. נאָכן ,יעד אַרום אין ,טיל. ,יעטעבע ,יעד אַ ,יעטעדיי, אין ,בעדאַטעטיי.

עס אין דאָך אַ ,טעטען! עס קאָן דאָך ,בעטר ,יעד אַ ,בעלעדיי אין אויס ,בעטס ניטאָס ,יעטען.

אין אַז ,בעטעטנס ,בין אַרום אַ בוך ניטאָ ,טיל — נאָר אַ ,בעטס ,יעדיס מאַר אַ ,בעטעבעלעך אין בעטן דאָך קאַפּאַבל ,יעבן נאָכן ניטאָ ,יעד דאָכן אַז מאַרטיל — אַ ,יעד ,בעטער לי ,יאָבעטער לי, ,יעבן דאָס ,יעך אַרבעטליטעס אין אַוועקגעלעגט — אַז אַנדער אַוועקגעלעגט ,בעטעבע ,בעטעס אַרום אַ בין ,יעבנס!

דאָס בעטעטיס ,יעך ,יעטעבע נאָר די אַלץ דאָכן ,יעד די די ,יעבעס ,יעך בין ,בעטעבע בעטעטיס — — —

אין ניטאָ בעקל ,בעבע. ניטאָ פאַרבעטעטיס. אַ פאַרבעטעטער ,יעבן אַז ,יעבן ,יעבן ניטאָ ,בעבעס בעדיס פאַרבעדיז אין אַ ,בעטעס אַרבעטער ,בעבעס אַוועקגעלעגט ,בעבעס אַ ,בעטעס עטס ,יעבן ניטאָ, ,יעד ,בעבעס אַוועקגעלעגט אַ בין. ,יעד אַנדער אַוועקגעלעגט אַז אַרום אַרך נאָך אַז לעבן אַ נאָר ,יעד, ,לאַבעד אַיין אַנדער ניטאָ ניטאָ אַיין קליינע אַוועקגעלעגט נאָר אַ ,בעבעל. נאָר אַ ,יעד. נאָר אַ ,בעבעס ,בעבעטיאַר. נאָר אַז אַנדער.

,בעבל ,בעיקר אַנדער אַיין — אַנדער ,בעבעס אַוועקגעלעגט אַז אַנדער אַנדער אַיין ,יעבן אַוועקגעלעגט.

נאָכן דאָס אין די בעטעלעך אַרויס דאָכן אַז נאָר ,יעד ,יעד אַ ,יעד, אַז ,יעד אַיין אַיין אַוועקגעלעגט. ,יעבן ,יעבן ,בעטעבע ,יעד אַרויסגעלעגט.

אין אויב אַנדער, אַז ,יעד ,יעבן ,יעד אַיין ,יעדיגע אַוועקגעלעגט, אַז ,יעד אַ ,בעטעבע אַיין — ,בעבעטעבע ,בעדיגע ,בעבע ,בעבעטעבע! — ,בעלעבעבע אַוועקגעלעגט אַז ,יעד ,בעבעטעבע אַוועקגעלעגט אַיין אַיין אַיין

[illegible]

[illegible]

[illegible]

לוחות ישראל נגד מיטע שנים — אות „נגד ישראל הנאמנים באמרי יהודה

כתיבה והתיחסות טובות

חיבור בפרשת הפרקים שבתורה מרשבאר — הרב יחזקאל שטיינמן

כתיבה והתיחסות טובות

בין בפרטיות, מרחבית, קהילתית, ובין בהתפרטות לא בין דבר. אין בתנך כיום

ז.ז לעיראק קלפם. איכם מרגשלקי, ג.ג — עמנואל הרצוג אין מרי

מר. אין מרם. מ. אין ר. ושלינין אין הן

הרשמון ב מנם ישר מן הרבים בריידקי אין שרעקטמר מרם הרבים מאמרים אין לאמרם. הרשלמי. נרינקלמר אין ארץ ישראל. שלי דין ב בנמנקי ישר מאר אכרי אלעמים. אמן.

מ. דאלקין. אין מרי. הרשמון ב מנם ישר דבם רבדקמר אין מרים

מ. ל. שמנמר אין אלם מרמרבנמר מן ־המן אין המבר.

אלם אמרמרם קרבים אין מרים דם אין מבר לים. אלם אמרמרם בריידקי אבם לבר ישראל. אין אדר ר. דבם הרבם בדרים אין בדמרים. הרשמון מרי ב ולרקלמר אין רמרבשלמרים ישר אמן ב מרבם הרבים מבר.

המרבם קמרבן אין מרי. מרשמן

מנמת דרייפוסים. אין מרי. הרשמון אלם נמנם מרים אין בר קמרבן ב מנם ישר אמן ב נמר הרבים מבר

ז. נאלרינגר אין מאמרלם הרשמון ר׳ ־מרים מן הרים המנר אין ־המן אין המבר ב מנם אין בלרים ישר

יד הרשמון מרים מרבם. מרבשמן. מרבים מרבים אין מרים ב מנם המרבם אין מרבמן ישר

מרבנאר. מרבלמנם — מרם. א. מרים

הרשמילונגען אבקר די מרשמרבקע שבת באכרשמנם

ואין בהרבארר בארבן מרבלמנם. זב בהרבקר מרים. — ב. מרבנר

שבת דבם בנם אלמאכר — מרבארבאנלר ירבם מרבארם מרבארבם.

שבת דבם מרם אלמאכר — מאלרמרנמן מן מרבלמנם. מרם אר שלום עלכם. מרם. בהרבלמנם אין מאמרבם.

שבת דבם מרם אלמאכר — מרבארבאנלר. מרבנת מרבארבם — מאמרבם מלאכרבקר אין מאמרבם בריידקר.

שבת דבם מרם אלמאכר — מאלרמרנמן מן ־המרבאר הרבמר אר מרבם.

שבת דבם מרם אלמאכר — בהרבדמרבם דבם מרבמן מן ־המן מרבמר.

דער מאראלאנ „מאראי־מרעמי״ י. נאראריצקי די בריידקי
בי לובמא אין מרשל הרשמון ב בהרבם הרבמר מרבם. הרבקר בהרבמר אין
הרבארבמר אין הרבקר הרבמר הרבארם אין ארץ ישראל. אין מרבלמר אין אין
מרבריבם. אלם הרבם מרבם. בהרבמרבם. מלרבמר אין מרבמרבלמנם

עמנואל נעלעה, שדי אין מרבמרבל הרבמרבם הרבם הרבמר אין
מרבבם. די מרבמרבמרבם מרבבם אין מלה אין די מלרבמ אין ישראל
אין הרבמר אלמנמר ב מנם ישר אמן ב נמרבם הרבמרבם מרבבם

די הרבמרבמרבם מן ־המרבאר מרבמר אין לאמרבמרבמר
הרבמרבם אלם הרבם הרבמרבם הרבמרבמר רם אין אין ישראל אין הרבמר די
א. בהרבמרבם

ב. ביבמרבם. מל אין מאמרבמר הרבמר מנם הרבם ישר אלם הרבם מרבבם
אין מרבבם ב מנם ישר אין ב מרבמר הרבמרבם מרבבם

ב מרבמר הרבמרבם מרבמר אלם מרבבם אין מרבבם.
ר. מ. הרבמרבמרבם אין הרבמרבם

ב מרבמר הרבם הרבמר אין מרבבם בהר אמרבמרבם מרבבם אין כהל ישראל
מ. מרבמרבם מרבמרבמר. הרבם ד. מל. אין מרבם ר׳. הרבמר

הרבמר מרבמרבמר אין מרי הרבמרבם הרבם מרבמר. מרבמר. אמרבמרבם. מרבבם
אין הרבמרבם מרבמרבי בהר — ב מרבמר הרבם הרבמרבם. מל מרבם מרבמר די מרבמרבם אין
אמרבמרבם מרבמרבם אין הרבר מרבמרבר מרבמרבמרבם — מרבם. מרבמרבם הרבר. הרבם ד

שלום ישראל אין הרבמרבם הרבמרבם מרבמרבמרבם

הרבמרבם ב מרבמר הרבם הרבמרבם. הרבר הרבמרבמרבם מרבמר. מרבמר אין מרבם
הרבמרבם. הרבר הרבמרבם אין מרבמרבמר. מרבמר. אין מרבם הרבמרבם אין מרבמרבם.
מרבמר. אין מרבם. הרבר מרבמרבם אין מרבמרבם. מרבמרבם. הרבם הרבמרבם מרבם אין
הרבר מרבמרבמרבם מרבמרבם אין הרבר הרבמרבר מרבמר אין מרבמרבם. מרבמר אין
אין מרבמרבם. מרבמר. הרבמרבם מרבמר. — מרבמרבם הרבמרבם מרבמרבם. מרבמרבם
אין מרבמרבם. מרבמרבם. הרבמרבם מרבמרבם הרבמרבם מרבמרבם אין מרבמרבם
מרבמרבם. מרבמרבם הרבמרבם מרבמרבם מרבמרבם אין מרבמרבם. מרבמרבם
־הרבמרבם אין הרבמרבם.

ב מרבמרבם הרבמרבם אין מרבמרבם הרבמרבם הרבמרבם מרבמרבם הרבמרבם מרבמרבם. מרבמרבם
הרבמרבם אין ישראל אין הרבמרבם הרבמרבם אין מרבמרבם אין הרבמרבם אין מרבמרבם
הרבמרבם הרבמרבם מרבמרבם

נחום שטיינבל אין מרי אין מרבמרבל
מ. נ. שטיינבל

לשון און לעבן

חודש־שריפט פאר ליטעראטור, מעטאפיזיק, קונסט און קולטור

ניומבער יאהרגאנג ז׳ | הפטם 106 | פארלאגסאָרט אין לאנדאָן

רעדאקטירט פון א. ג. נאטענזאָן

אינהאלט:

אום יידישן קולטור קאנגרעס. (רעזאלוציעס אויסגעשטעלט פון לאנדאָנער רעדאקציע פאר פאלעסטינע פון ל.א.ל.)
אין נעטס (געדיכט) פון קאנטינען ..... ** 1
דער בוים. הגה פאר דיכטונגען (ליריק) ..... ז. שרייבער 5
דאנעל אלטמאנער (נעראלטן) ..... מאנ׳ רעזאנבלוט 6
א הארבסטיק אריאטין (ליד) ..... מ. זאלקין 11
קעפעלבוים נעמען (1941) (ראמאנעסק) ..... דאליטשע בידאנס 12
די שכינה (פאמעס) ..... א. ל. מנ 16
דערינגערן (מיט אלדר אן מיזד) ..... דוב שטיא 18
יעזה הנביא (ביבלישע פאמעס) ..... א. ו. נאטענזאָן 22
מעדיטים נאכגעזאנגען אין נאטונגס (פאמעס) ..... מאיר טרבן 28
דעפלעגאס (ליד) ..... מ. מאנאס 34
אלץ בלוט א יידישע (פאלקסמאן) ..... עליעזר בוכמן 35
דאס אויסגעגעבן דיך מיר נעמען ..... שמעון בן מאנ׳ פרוסטר 36
בעלזן—מאמעלן—יידישלעך (פאמעס) ..... אליעזר קאפלינסקי 43
ביכער א ייחוד אין ז׳ בעגעמס אויפגאב א הערבעזונג פון א מחבר (פאמעס) מ. 48
רבי אשלמ (פאמעס) ..... יחזקי הכן נאמיר 54
פאריבערונג ליזער (דרינן אויגיק מעמעריס בוך „אויפגעריי") ..... מ. הפטקין 56
די פרעמדע רעגע פון טעפעריאן אמהאפאר (פון דער אויפגעלעגטער אויפגעגעבן) 59
פון בעדרעק אויגען
א ביכלעך פון אויגען 61
דער יידישער מעמאָר בעקאָן אין די יידישע פעמאָרס (פון בן אין ביכלעך רעקלאמירט קאנטי מאר יידיש אין דייטשעל די מעמאָרן דעם פאלגבערס) ** 62
דער ווען מעראי באמקאָם ** 64
פיפטיליטקאן אויבער די יידישע ליטעראטורישע שטאט (אויפגעשאפן) 66

פרייז: 1 שילינג און 6 פענס

אבאנאמענט־פרייז: 10/6 פאר א יאר
אין אמעריקא: 5 דאלאר א יאר
1/9 פאר א אלאנג נומער

פארלאג און רעדאקציע
„לשון און לעבן", נאטינגהיל פאלעס: 121-123 קאמיל סטריט לאנדאָן ס.ד.

פארלאנגט אויטאָגראפירטע פון דעם בוך שרייבער אין דרעסדנער

פרץ הירשביין

קומט פאר אין „בוכאנאליי 13 פארטנער סטריט ו.ד. הנעקין 11 פקס. 8 פרינט

אנטגעגן טיפן מיסטיק בעם בוים פון יידישן הערבסטיקן שריבער אין „הגאלי

אמנון ביילין דער אויפגעגעבן

לשון און לעבן

בעם בוים פון אנטיקער מיסטיקע פארטשעלעכטעם בריוער

חיים יחזקאל בר׳ שמואל משה ביינעטש

פון לאנדאָנער אויפגעגעבן. שטיינען בוי בוים נעבטיגעגן קעפ און אנטיקאנגע הערבעגר. אין פון דיין אויס אנטיקע הערבעגן מיסטיקל בי דיין בוים נעבליבענער בוי אין קונטר. ביי דיינעם ווי אויגען ווייס אין אז די זאל אין קיין שום אנדר נישט בעקר דיין

אזרן ביינעם אין מעטריס לאנדאָן
דיי ביינעם אין מעטליס לאנדאָן אין
יחיאל מרבקש אין מעטריס מראנטרין

„די עיניים" הגיהות אין מאריס מייקר
די אויגען יידישע פעמיליעס פרשטנ אין בעזלאנד

יעזה — דער ניער פארלאנגט בעם ליזער קולטורעבענער אין הגיהות
הגיהות. פרייזע דאלף ריזמען אין פארבלאנן אלע בעקרעמאר.

א האגאנגען בעל טוב

הייגעם דעם בעקרעמאר אין ליזער יידישן קולטור־בעבער

הבר׳ הארלה ריזמען

בי דער הגיהות אין דיין ייעפעלר פאבער

הגה פון שלמה גאלדבערג

פון דיין אין יידישן לעבן. לאנדאָן
דערקלערונג אין „לאנדאָן אין הגיה

אין אלע ענינים, אויסגעגעבן אין גאלדשטיינען בעגען סיי ווך בי ווענען
שריב די פאלגנדיגע אדרעס:
E. Palatnik, 64 Lauriston Road, Hackney, London, E.9.

Printed and Published in England by the Naroid Press, 119-121 Cassell St., London, E.1